

”Miksi mies ei kestäisi paria avokasta poskipäähän?”

Miehiin kohdistuva parisuhdeväkivalta heterosuhteessa

Sanna Pohjola
Oona Posti
Minja Seppänen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2021

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

POHJOLA, SANNA & POSTI, OONA & SEPPÄNEN, MINJA:
”Miksi mies ei kestäisi paria avokasta poskipäähän?”
Miehiin kohdistuva parisuhdeväkivalta heterosuhteessa

Opinnäytetyö 64 sivua, joista liitteitä 12 sivua
Marraskuu 2021

Opinnäytetyön aiheen valinta perustui havaintoihin siitä, ettei miesten kohtaama parisuhdeväkivalta nouse yleiseen keskusteluun samoissa määrin kuin naisten kohtaama parisuhdeväkivalta. Tavoitteena oli ymmärtää miesten kokemuksia parisuhdeväkivallasta ja tuoda ilmi siihen liittyviä erityispiirteitä. Tämän pohjalta tarkoituksiksi muodostui selvittää parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden miesten kokemuksia laadullisen kyselyn avulla. Tutkimuskysymyksillä haluttiin selvittää, miten miesten läheiset suhtautuvat miesten kohtaamaan parisuhdeväkivaltaan, millaisia vaikutuksia parisuhdeväkivallalla on miehen itsetuntoon ja miten häpeä näyttäytyy miesten kohtaamassa parisuhdeväkivallassa.

Työn aineistoa kerättiin verkkokyselylomakkeella, joka sisälsi avoimia, puoliavoimia sekä suljettuja kysymyksiä. Aineistoa analysoitiin sisällönanalyysillä. Kyselylomake lähetettiin Kriisikeskus Mobilelle, Narsismin uhrien tuki ry:lle ja Miessakit ry:lle, jotka jakoivat kyselyn omilla sosiaalisen median alustoillaan. Kyselyyn vastattiin anonyymisti.

Kyselyyn vastasi 133 miestä, joista 122 vastasi kyselyyn loppuun saakka. Vastauksista ilmeni, että miehet kokivat parisuhteessaan henkistä, fyysistä, seksuaalista ja taloudellista väkivaltaa. Useamman miehen vastauksissa nousi esille häpeä ja heikentynyt itsetunto. 79 % miehistä koki itsetuntonsa heikentyneen väkivallan seurauksena. Vastaajista 34 % ei ollut kertonut kokemastaan parisuhdeväkivallasta läheisilleen ja heistä 61 % vastasi häpeän olevan yhtenä syynä siihen, ettei kertonut asiasta. Miehet kokivat pääosin saaneensa läheisiltään tukea, mutta kokemuksista ilmeni myös vähättelyä ja epäuskoisuutta miesten tilanteita kohtaan.

Tuloksista käy ilmi, kuinka parisuhdeväkivalta vaikuttaa miesten itsetunnon heikentymiseen ja kuinka nimenomaan miesten kohtaama parisuhdeväkivalta aiheuttaa miehille häpeää ja voi johtaa läheisten vähättelevään suhtautumiseen. Opinnäytetyön tuloksia voi soveltaa pohjaksi sille, miten juuri miehille kohdennettuja palveluita saataisiin kehitettyä ja mahdollisesti luotua lisää. Vastauksista nousi esille tilanteita, joissa viralliset tahot eivät ota vakavasti naisen tekemää mieheen kohdistuvaa väkivaltaa. Jatkotutkimuksen tekeminen tällaisen suhtautumisen juurisyistä voisi olla hyödyllistä palveluiden kehittämisen kannalta.

Asiasanat: parisuhdeväkivalta, häpeä, itsetunto, läheisten suhtautuminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
The Bachelor of Degree Programme in Social Sciences

POHJOLA, SANNA & POSTI, OONA & SEPPÄNEN, MINJA:
“Why Couldn’t a Man Handle a Few Slaps on the Cheekbone?”
Intimate Partner Violence Experienced by Men in a Heterosexual Relationship

Bachelor's thesis 64 pages, appendices 12 pages
November 2021

The objective of the thesis was to understand men’s experiences of intimate partner violence in heterosexual relationships and to highlight its specific features. The purpose was to find out how violence affects men’s self-esteem, how shame manifests itself in intimate partner violence experienced by men and how men’s loved ones react to the violence, using a qualitative survey.

The material for this study was collected with an anonymous online questionnaire, which included open, semi-open and closed questions. The material was analysed by content analysis.

The responses revealed that men experienced mental, physical, sexual and financial violence. The results show that 79 % of men experienced weakened self-esteem because of violence. 34 % of the respondents did not talk about the violence with their loved ones and 61 % named shame as one of the reasons they did not talk about it. Most of the men felt that they had support from their loved ones, but some men experienced belittling and disbelief.

The results show that intimate partner violence affects men’s self-esteem, causes feelings of shame and might lead to dismissive attitudes from their loved ones. Responses highlighted situations where male victims were not taken seriously by the officials. Further research about the causes of such attitudes could be useful for service development.

Key words: intimate partner violence, shame, self-esteem, attitude of loved ones

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTAT	6
	2.1 Aiheen valitseminen	6
	2.2 Tarkoitus, tavoite, tehtävä ja tutkimuskysymykset.....	6
3	VÄKIVALTA	8
	3.1 Väkivallan muodot.....	8
	3.2 Parisuhdeväkivalta	9
	3.3 Miesten kohtaama parisuhdeväkivalta	10
4	TUTKIMUKSEN VIITEKEHYKSET	12
	4.1 Häpeän rooli parisuhdeväkivallassa.....	12
	4.2 Parisuhdeväkivallan ja itsetunnon yhteys.....	15
	4.3 Läheisten suhtautumisen merkitys parisuhdeväkivaltaan	19
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	21
	5.1 Aineiston kerääminen.....	21
	5.2 Aineiston analysointi	23
6	VERKKOKYSELYN TULOKSET	25
	6.1 Määrällisen osuuden tulokset.....	25
	6.1.1 Vastaajien taustatiedot	25
	6.1.2 Miesten kokema parisuhdeväkivalta.....	28
	6.1.3 Väkivallan vaikutukset	30
	6.1.4 Läheisten suhtautuminen	34
	6.2 Sisällönanalyysin tulokset	36
	6.2.1 Läheisten suhtautuminen	36
	6.2.2 Väkivallan vaikutus miesten itsetuntoon	38
	6.2.3 Häpeän rooli miesten kohtaamassa väkivallassa	40
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	42
8	POHDINTA	47
	LÄHTEET.....	50
	LIITTEET	53
	Liite 1. Verkkokyselylomake.....	53
	Liite 3. Sisällönanalyysin taulukko 1	60
	Liite 4. Sisällönanalyysin taulukko 2	62
	Liite 5. Sisällönanalyysin taulukko 3	64

1 JOHDANTO

Kuka vain voi ajautua joskus väkivaltaiseen suhteeseen. Monissa suvuissa, ystäväpiireissä tai esimerkiksi työpaikoilla on tälläkin hetkellä joku henkilö, joka kokee väkivaltaa suhteessaan. (Rauhalampi 2019.) Parisuhdeväkivallasta puhuttaessa esille nousee useimmin asetelma, jossa mies on väkivallan tekijänä ja nainen taas on väkivallan uhri. Tämä asetelma näkyy myös tilastoissa. Iso osa parisuhdeväkivallasta ei välttämättä kuitenkaan tule viranomaisten tietoon, eikä näin ollen näy myöskään tilastoissa. Siksi siis esimerkiksi parisuhdeväkivallan miesuhrien todellinen määrä jää pimentoon ja heidän kokemuksensa jäävät kuulematta. Tämä myös hankaloittaa miesten kohtaamaan parisuhdeväkivaltaan puuttumista ja väkivallan kierteen katkaisemista.

Tässä opinnäytetyössä tutkimuksen kohteena ovat parisuhdeväkivaltaa kokeneet miehet. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia parisuhdeväkivallasta ja siitä, kuinka heidän kohtaamansa väkivalta on heihin vaikuttanut. Eritoten tarkoitusta on selvittää, kuinka väkivalta vaikuttaa miesten itsetuntoon ja millainen rooli häpeällä on miesten kohtaamassa parisuhdeväkivallassa. Lisäksi selvitetään, miten miesten läheiset suhtautuvat miesten kokemaan parisuhdeväkivaltaan. Näiden kautta selvitetään mahdollisia syitä sille, miksi miesten kohtaama parisuhdeväkivalta ei tule välttämättä ilmi niin usein, kuin naisten kohtaama väkivalta.

Opinnäytetyön tavoitteena on ymmärtää miesten kokemuksia parisuhdeväkivallasta sekä tuoda esille siihen liittyviä mahdollisia erityispiirteitä. Opinnäytetyössä tuodaankin esille myös väkivallan muotoja, joita miehet mahdollisesti kokevat suhteessaan naisen kanssa. Parisuhdeväkivalta on hyvin monimuotoista, jonka vuoksi sen tunnistaminen voi joskus olla hyvinkin hankalaa. Siksi tämän ilmiön esiin nostaminen ja siitä keskusteleminen on hyvin tärkeää, ettei kukaan jäisi kokemansa väkivallan kanssa yksin.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAT

2.1 Aiheen valitseminen

Opinnäytetyön aihe valittiin kiinnostuksesta parisuhdeväkivaltaan ilmiönä. Aihealuetta tutkiessa teimme havainnon, kuinka usean parisuhdeväkivaltaan liittyvän auttavan tahon informaatio oli suunnattu pääsääntöisesti naisille väkivallan kokijoina. Tästä syystä opinnäytetyön tutkimus haluttiin rajata heterosuhteessa parisuhdeväkivaltaa kohdanneisiin miehiin. Taustatutkimusta tehdessä löytyi tietoa siitä, kuinka pieni prosentti naisen tekemästä miehiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta päätyy viranomaisten tietoisuuteen. Tästä havainnosta heräsi kiinnostus selvittää tämän ilmiön syitä.

2.2 Tarkoitus, tavoite, tehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda ilmi miesten kokemuksia heidän kokemastaan parisuhdeväkivallasta suhteessaan naisen kanssa ja tuoda ilmi sen erityispiirteitä. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää miesten kokemuksia parisuhdeväkivallasta laadullisen kyselyn avulla. Opinnäytetyön aihe muodostui halusta selvittää, miksi niin pieni prosentti miesten kokemasta parisuhdeväkivallasta tulee viranomaisten tietoisuuteen. Osa tutkimuskysymyksistä valitessa pohdittiinkin sitä, mitkä tekijät saattaisivat vaikuttaa tähän ilmiöön.

Tämän opinnäytetyön aiheen rajaamiseen vaikutti muun muassa havainto siitä, kuinka osa parisuhdeväkivaltaa kokeneista miehistä tunsu häpeää joutuessaan hakemaan tilanteeseen apua. Aiheesta aiemmin tehdyissä tutkimuksissa häpeä ilmeni myös hyvin moninaisesti liitettyinä väkivaltaan ja esimerkiksi häpeänä siitä, että oli joutunut väkivallan uhriksi. (Peitsalo ym. 2017; Kekkonen ym. 2020.) Tästä syystä aloimme pohtia, voisiko esimerkiksi häpeän tunteella olla jonkinlaisia yhteyksiä miesten puhumattomuuteen parisuhdeväkivallasta. Halusimme siis tutkimuksessa selvittää, miten häpeän tunne näyttäytyy miesten kohtaamassa parisuhdeväkivallassa. Taustatutkimusta tehdessä huomasimme myös itsetun-

non nousevan esiin väkivallan kokemiseen liitettynä (Peitsalo ym. 2017, 10; Kekkonen ym. 2020, 21). Siksi halusimme myös tutkia, että millaisia vaikutuksia koetulla parisuhdeväkivallalla on miesten itsetuntoon.

Tutkiessamme aihetta lisää huomasimme myös, että kun miehet lopulta puhuvatkin väkivaltakokemuksistaan, kertovat he niistä yleensä ensimmäisinä läheisilleen. Näitä läheisiä voivat olla esimerkiksi ystävät, työkaverit tai perheenjäsenet. (Peitsalo ym. 2017, 15.) Syntyi ajatus siitä, kuinka häpeän tunne ja itsetunnon mahdollinen lasku saattavat vaikeuttaa väkivallasta kertomista. Tästä syystä pohdimme, kuinka tärkeää läheisten suhtautuminen voi olla, kun väkivaltaisesta parisuhteesta päätetään kertoa jollekin. Halusimmekin siis vielä selvittää, miten miesten läheiset suhtautuvat miesten kohtaamaan parisuhdeväkivaltaan.

Lopullisiksi tutkimuskysymyksiksi muodostettiin:

1. Miten miesten läheiset suhtautuvat miesten kohtaamaan parisuhdeväkivaltaan?
2. Millaisia vaikutuksia parisuhdeväkivallalla on miehen itsetuntoon?
3. Miten häpeä näyttäytyy miesten kohtaamassa parisuhdeväkivallassa?

Naisen rooli väkivallan tekijänä ja miehen rooli väkivallan kokijana jää usein varjoon keskusteltaessa parisuhdeväkivallasta. Tutkimuksessa saaduilla vastauksilla pyritäänkin saavuttamaan miesten kohtaaman parisuhdeväkivallan nousu yleiseen keskusteluun. Viime vuosina aiheesta ei ole tehty virallisia tutkimuksia, eikä uutta kirjallisuutta juurikaan löydy. Toiveenamme on tuoda ilmi, ettei naisten roolia parisuhdeväkivallan tekijänä voi jättää huomioimatta. Taustatutkimusta tehdessä ilmeni, kuinka suuri tarve miehillä on puhua kokemastaan parisuhdeväkivallasta ja tästä syystä tälle olisi syytä luoda lisää mahdollisuuksia. Opinnäytetyön tarkoituksena ei ole sulkea pois naisten osuutta parisuhdeväkivallan kokijana, vaan tuoda valoon myös miesten tarve tulla kuulluiksi, uskotuiksi ja autetuiksi vaikeissa tilanteissa.

3 VÄKIVALTA

3.1 Väkivallan muodot

Yhtenä hyvin keskeisenä käsitteenä tässä opinnäytetyössä on väkivalta ja sen eri ilmenemismuodot. Maailman terveysjärjestö WHO (n.d) määrittelee väkivallan fyysiseksi vallan tai voiman tarkoitukselliseksi käytöksi tai niillä uhkailuksi, jonka henkilö kohdistaa itseensä, johonkin toiseen henkilöön, yhteisöön tai ihmisryhmään. Väkivallan seurauksena voi olla fyysisen tai psyykkisen vamman syntyminen, perustarpeiden tyydyttymättä jääminen, kehityksen häiriintyminen tai pahimmillaan jopa kuolema. Lisäksi väkivaltana voidaan pitää myös toisen henkilön tarpeiden, toiveiden ja tahdon hallitsemista käyttämällä sanallisia tai sanattomia tekoja tai jopa molempia loukatakseen uhrin psyykkistä, fyysistä tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta (Flinck 2006).

Väkivalta on hyvin monimuotoista ja sen vuoksi sen tunnistaminen voi joskus olla haastavaa. On tärkeää ymmärtää, että väkivaltaa ei ole pelkästään fyysiset teot kuten lyöminen, potkiminen, kuristaminen ja ampuma- tai teräaseen käyttö. Fyysistä väkivaltaa katsotaan kuitenkin myös olevan esimerkiksi töniminen, repiminen, raapiminen ja ravistelu, sekä fyysisellä väkivallalla uhkailu. Toinen, vähän vaikeammin havaittavissa oleva väkivallan muoto on henkinen väkivalta, johon luokitellaan esimerkiksi nimittely, arvostelu ja alistaminen. Tähän kuuluu myös voimakas mustasukkaisuus ja erilaisten asioiden rajoittaminen ja kontrollointi kuten eristäminen tai sosiaalisten kanssakäymisten rajoittaminen. Lisäksi väkivallaksi luokitellaan myös seksuaaliväkivalta, jossa pakotetaan toinen osapuoli seksuaalisiin tekoihin. (THL 2020.)

Muita väkivallan muotoja ovat esimerkiksi erilainen kaltoinkohtelu tai laiminlyönti, jossa huolenpidosta riippuvainen henkilö kuten lapsi, vanhus tai vammainen ihminen jätetään ilman huolenpitoa tai apua. Väkivalta voi liittyä myös kulttuuriin tai uskontoon, mikäli henkilöä kohdellaan väkivaltaisesti tai uhataan väkivallalla johonkin uskontoon tai kulttuuriin nojautuen tai pakotetaan uskonnolliseen vakaumukseen. Myös vainoaminen itsessään on yksi väkivallan muodoista. Tämä

on esimerkiksi toisen ihmisen jatkuvaa tarkkailua, seuraamista tai lähentymistä tavoilla, jotka aiheuttavat pelkoa. (THL 2020.)

Kuka tahansa voi joutua väkivallan kohteeksi, se ei ole kiinni iästä, sukupuolesta, koulutuksesta, asuinpaikasta tai varallisuudesta. Väkivalta voi olla hyvinkin näkyvää, tai se voi olla hienovaraisempaa, sanavalintoihin tai vallankäyttöön piiloutuvaa. Siksi väkivaltaa käyttävän tai sitä kokevan voi olla hankala tunnistaa tilanteen olevan väkivaltaa. (Ensi- ja turvakotien liitto n.d.) Väkivalta on myös hyvin sukupuolittunut ilmiö. Se ei ole kaikille sukupuolille samanlaista, vaan eroja on paljon esimerkiksi väkivallan käytössä, kokemisessa, piirteissä sekä seurauksissa. Sukupuoli voi myös vaikuttaa jopa oikeuden käytäntöihin ja avun saamiseen. (THL 2020.)

3.2 Parisuhdeväkivalta

Parisuhdeväkivalta on tarkempi termi perhe- ja lähisuhdeväkivallan rinnalla. Väkivallan kohdistuessa kumppaniin, eli seurustelu, avo- tai aviopuolisoon tai entiseen kumppaniin, käytetään nimitystä parisuhdeväkivalta (Säävälä 2006, 14). Myös fyysisen tai seksuaalisen vahingoittamisen yritys tai niillä uhkailu voidaan luokitella parisuhdeväkivallaksi (Belfrage ym. 2012). Parisuhdeväkivalta on yleensä uhrille hyvin haavoittavaa, koska se tapahtuu itselle läheisen ihmisen toimesta, intiimissä ihmissuhteessa ja siksi siitä voi myös olla vaikea irtaantua (THL 2021). Parisuhdeväkivallassa voi olla väkivallan tekijä ja väkivallan uhri, mutta se voi olla myös molemminpuolista, jolloin molemmat osapuolet ovat sekä tekijöitä että uhreja (Hyvärinen & Hautamäki 2013, 6).

Tilastokeskuksen (2020) tiedoista ilmenee, että vuonna 2019 pari- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa oli 10 600 uhria. Täysi-ikäisiin kohdistuneesta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta puolet oli avo- tai aviopuolisoiden välistä. Naisten osuus lähisuhdeväkivallan uhreista oli 76,8 %. Tilastoissa näkyy vain viranomaisille ilmoitetut tapaukset. Läheskään kaikki pari- ja lähisuhdeväkivaltatapaukset eivät tule viranomaisten tietoon, joten tapausten todellista määrää on vaikea arvioida.

Väkivaltaisessa suhteessa eläminen on aina riski hyvinvoinnille ja etenkin ajan kuluessa erilaiset väkivallan kokemukset alkavat vaikuttamaan uhrin terveyteen. Tuolloin uhrin elämänilo, jaksaminen ja hallinnan tunne voivat alkaa heiketä. (Rikosuhripäivystys n.d.) Fyysisten vammojen lisäksi etenkin lähisuhdeväkivalta usein aiheuttaa myös vakavia henkisiä seurauksia sekä voi vaikuttaa myös sosi-aalisiin suhteisiin (Nollalinja n.d). Esimerkiksi vuonna 2005 naisiin kohdistuneesta väkivallasta tehdyssä tutkimuksessa yleisimpiä parisuhdeväkivallasta tulleita henkisiä seurauksia olivat masennus, viha, pelko, häpeä sekä itsetunnon heikkeneminen (Piispa, Heiskanen, Kääriäinen & Sirén 2006).

3.3 Miesten kohtaama parisuhdeväkivalta

Vaikka iso osa parisuhdeväkivaltatilastojen uhreista on naisia, myös miehet kokevat parisuhdeväkivaltaa. Markku Heiskasen ja Elina Ruuskasen (2010) tekemässä tutkimuksessa jopa 16 prosenttia tutkimukseen osallistuneista miehistä oli joutunut kumppaninsa uhkailun tai väkivallan kohteeksi, ja viidennes oli kokenut väkivaltaa entisen kumppaninsa toimesta. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että miehet ja naiset olivat suunnilleen yhtä usein joutuneet heidän sen hetkisen kumppaninsa tekemän väkivallan uhriksi sekä viimeisen vuoden aikana että joskus suhteen aikana. Myös Miessakit ry:n kehittämispäällikkö Peter Peitsalon, psykiatrinen sairaanhoitaja Jussi Pekkolan ja psykoterapeutti Tommi Sarlinin (2017) tutkimukseen osallistuneista miehistä jopa 66 prosenttia kertoi koke-neensa väkivaltaa kumppaninsa toimesta.

Tilastot parisuhdeväkivallan uhreista eivät kerro läheskään kaikkea, sillä tilas-toissa näkyy vain tapaukset, jotka ovat tulleet viranomaisten tietoon. Vuonna 2012 toteutetussa kansallisessa rikosuhritutkimuksessa kävi ilmi, että miehiin kohdistuvista parisuhdeväkivaltatapauksista vain kolme prosenttia päätyi poliisin tietoon. Myös kaksi kolmasosaa miehistä vastasi, ettei ollut kertonut väkivaltati-lanteista kenellekään. (Danielsson & Salmi 2013.)

Miesten kokemuksia parisuhdeväkivallasta on tutkittu melko vähän, verrattain tut-kimuksiin, joissa miehet ovat tekijöinä. Naisten tekemää parisuhdeväkivaltaa pi-

detään yleisemmin itsepuolustuksena, eikä siihen siksi välttämättä aina suhtauduta riittävällä vakavuudella (Carlyle ym. 2014). Itsepuolustus kuitenkin selittää vain pienen osan aggressiosta, jota nainen osoittaa kumppaniaan kohtaan. Myös monet miesuhrit tuntuvat vähättelevän omia väkivaltakokemuksiaan ja jopa tuntevat olevan enemmän vastuussa uhriksi joutumisesta, verrattuna naisuhreihin. Toisaalta miehet eivät myöskään välttämättä tunnista olevansa parisuhdeväkivallan uhreja tai eivät pidä kokemaansa aggressiota väkivaltana niin herkästi, kuin naisuhrit. (Arnocky & Vaillancourt 2014.) Joskus miehet taas käsittelevät kokemaansa parisuhdeväkivaltaa huumorilla, jolloin huumori voi toimia heille eräänlaisena itsesuojelukeinona (Carlyle ym. 2014).

Myös yksi syy sille, miksi miehet eivät välttämättä hae apua niin herkästi kuin naiset, on mahdollisesti miesuhrien kokema leimautuminen ja siihen liittyvä häpeä. Tämä voi liittyä pelkoon siitä, ettei naisen tekemän parisuhdeväkivallan uhriksi joutunut mies täytä yhteiskunnan asettamia odotuksia miehisyystä. Parisuhdeväkivallan naisuhreja pidetään ikään kuin sosiaalisesti hyväksyttävämpanä, kuin miesuhreja. (Arnocky & Vaillancourt 2014.) Myös Carlyle ym. (2014) tutkimuksessa nousi esille miesuhrien kokema häpeä ja heikkouden tunteet sekä avun hakemista vaikeutti myös tunteet siitä, ettei miesuhreja välttämättä uskotaisi. Tutkimuksessa kävikin ilmi miesten kokemukset siitä, että heidän kokemuksiaan vähäteltiin. Miehet voivat kokea myös avun hakemisen hankalaksi, sillä suuri osa alan työntekijöistä on naisia. Miehet tarvitsisivat palveluita, joissa heidät ymmärretään oikein. Luottamuksellisen ilmapiirin synnyn kannalta, miesten voisi olla helpompi keskustella asioista mies miehelle (Säävälä 2006, 15).

4 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYKSET

4.1 Häpeän rooli parisuhdeväkivallassa

Häpeä on monimutkainen tunne, joka ilmenee hyvin monella eri tavalla. Häpeän tunteen monitasoisuuden vuoksi, on sitä vaikea avata yksittäisellä lauseella. Filosofi Michael L. Morgan kuvailee kirjassaan ”On Shame” (2008, 35) häpeää tunteeksi, joka on tunteena koettu ja tunnustettu. Morganin mukaan häpeää kuitenkin koetaan myös joskus piilotettuna tunteena, jota ei tunnusteta. Sukupuoli- ja kulttuuritutkimuksen professori Elspeth Probyn luonnehtii kirjassaan ”Blush” (2005, 77) häpeää intiimiksi ihmisen reaktioksi, jolla on samanaikaisesti myös sosiaalisia väitteitä. Hän kuvailee, ettei häpeä ole sen yksityisempi, kuin elämä ja ajatukset, jotka hallitsevat sitä. Jokainen ihminen kokee elämänsä aikana häpeää, mutta häpeän tuntemisen syyt ovat hyvin vaihtelevia. Filosofian professori Krista K. Thomason esittää kirjassaan ”Naked” (2018, 57) häpeän olevan perinteisesti kuvailtuna kivulias tunnustus siitä, kuinka emme ole onnistuneet ilmentämään meille tärkeitä arvoja. Häpeä voi hänen mukaansa toimia myös varoitukseksi ja herättää ajatuksen tapojen muuttamisesta. Häpeä kuitenkin usein toimii nimenomaan vastakohtana itsensä kehittämiseksi. (Thomason 2018, 57.) Tässä teoriaosuudessa pohditaan häpeän tunteen monitasoisuutta liitettyinä parisuhdeväkivallasta ja voiko häpeän tunteella mahdollisesti olla yhteyttä siihen, miksi miehet vaikenevat parisuhdeväkivallasta.

Dosentit Siru Kainulainen ja Viola Parente-Capkova (2011, 10) toteavat kriittisessä tutkimuksessaan häpeästä ”alistetun häpeän” olevan lamaannuttavaa ja leimaavaa. Se on sisäistettyä häpeää ja huonommuutta, joka saattaa määrittää ihmisen koko elämää. He kuvailevat (2011, 12) häpeän olevan jotain, mikä tulisi tunnustaa, sillä se elää salaisuuksissa. Heidän mukaansa juuri tunnustaminen kuitenkin tarkoittaa, että jotain salattavaa on alun perin ollut. Häpeän tunnustaminen kuitenkin olla kivuliasta ja siksi häpeä voikin jäädä yksityiseksi, piilotetuksi tunteeksi. Kainulainen ja Parente-Capkova esittävät (2011,12) häpeän kytkeytyvän yhtä aikaa yksityiseen ja julkiseen. He kuvailevat sen olevan toimintaa, jolla on seurauksia ja vaikutuksia. Opinnäytetyön näkökulman kannalta väkivallan voisi mieltää olevan toimintaa, jonka seurauksena on häpeä, nöyryytys ja sen

myötä mahdollisesti hiljentyminen. Häpeä on myös hyvin intiimi tunne ja siksi sen tuominen julkiseksi, voi olla hyvin vaikeaa. Häpeästä vaikeneminen voi kuitenkin olla myös yksityistä ongelmaa paljon laajempi, kulttuurillinen ja yhteiskunnallinen ongelma. Häpeän luonteeseen voikin kuulua, että häpeä on paljon laajemmin läsnä yhteiskunnassa, kuin miltä vaikuttaisi sen näkyvyyden mukaan (Morgan 2008, 36).

Perinteisissä yhteiskunnissa ja aiempina vuosisatoina, jolloin yksittäisen ihmisen kunnia rakentui hänen varakkuutensa, säätynsä, sukupolvensa ja ikänsä varaan (Kainulainen & Parente-Capkova 2011, 108), miehet toimivat perheen määrävänä osapuolena ja he olivat voineet sanella perheensä tavat. Näillä asetetuilla määräyksillä ja niiden noudattamisella on ollut tarkoitus tuottaa kunnioitusta perhettä kohtaan. Kainulaisen ja Parente-Capkovan (2011, 107) mukaan kunnian käsite onkin häpeän ymmärtämiselle tärkeä lähtökohta. Heidän mukaansa julkisena rangaistuksena toimii vielä nykyäänkin kunnian vahingoittaminen ja häpeän aiheuttaminen. Kainulainen ja Parente-Capkova nostavat esille sen, kuinka perinteisissä yhteiskunnissa kunnialla on kiistaton merkitys yksilön ja ryhmän sosiaalisten suhteiden kannalta. Alimpien kastien kanssa käymistä vältettiin (Kainulainen & Parente-Capkova 2011, 108) ja tämä on voinut merkitä ruoka- ja lääkevarojen vähentymistä tai ainakin niiden saannin vaikeutumista. Perheen häpeän piilottaminen on voinut siis tuona aikoina, ja edelleen joissain yhteiskunnissa, olla ollut elintärkeää perheen elossa pysymisen kannalta. Tällaista häpeää on voinut olla esimerkiksi perheessä tai perheeseen kohdistunut väkivalta.

Kulttuurillista häpeän perintöä on myös havaittavissa joidenkin suomalaisten miesten saamassa kasvatuksessa kotona. Sosiaalipsykologi Jaakko Viljamaa kertoo kirjassaan ”Hirveä Häpeä” (2018, 18) kuinka monet miehet saivat lapsuudessaan osakseen nöyryytetyksi tulemista, tunneköyhyyttä, kovuutta sekä mitättöintiä. Viljamaan (2018, 18) mukaan häpeästä muotoutuu ajan saatossa itseinhoa. Tämä itse inho periytyy hänen mukaansa eteenpäin omille lapsille. Itseinho ja häpeä voivat tässä suhteessa aiheuttaa vaikeuksia rakastaa itseään ja ymmärtää, minkälaista kohtelua ei pidä sietää. Psykiatrinen sairaanhoitaja Jussi Pekola (2017) kertoo Yle.fi:n artikkelissa, kuinka väkivaltaisen kohtelun sietämisen malliin voidaankin samaistua joko isän tai äidin puolelta.

Viljamaa (2018, 93) tuo esille ”Macho-mies” kulttuuria, jossa pojat eivät itke tai näytä tunteitaan. Hänen mukaansa myös tällainen malli periytyy helposti tapana omille lapsille. Terapeutti Hannu Säävälä (2006, 97) kirjoittaa kirjassaan ”Mies varikolle: apua lähisuhdeväkivaltaan”, kuinka omien tunteiden näyttämisen voidaan mieltää sisältävän myös niiden pohtimista ja niistä johtuvien reaktioiden ymmärtämistä. Tällainen ei kuitenkaan välttämättä sovi perinteiseksi miellettyyn mieskuvaan. Kyseessä on ilmiö, jota kutsutaan normatiiviseksi miehen aleksitymiaksi, jossa normatiivisella tarkoitetaan ”kunnon mieheyteen” kuuluvaa itsensänselvyyttä ja aleksitymiolla kyvyttömyyttä löytää sanoja tunteilleen. Tämä ilmiö pohjautuu nimenomaan perinteiseen maskuliinisuuteen. (Säävälä 2006, 97.)

Tällaisten kulttuurien periytyminen voi olla hyvin haitallista ja mahdollisesti vaikeuttaa oppia omien tunteiden hyväksymiseen ja kunnioittamiseen. Sukupuolitavassa kasvatuksessa murrosikäiset pojat saattavatkin oppia tunteiden hyväksymisen sijaan kiertämään niitä (Säävälä 2006, 97). Erityisesti perinteisesti feminiinisinä pidettyjä tunteita voivat olla vaikeita hyväksyä. Tällaisessa kulttuurissa kasvavalle miehelle ei myöskään jää varaa ilmaista yleismaallisesti naiselliseksi tunteeksi, jo Aristoteleen ja Freudin aikaan miellettyä, häpeää (Kainulainen & Parente-Capkova 2011, 11). Kainulainen ja Parente-Capkova kertovat tutkimuksessaan (2011, 108) nöyryytyksen ja häpeän olevan kipeitä tunteita, joista on niiden monimerkityksellisyydessä helpompi vaieta, kuin puhua avoimesti. Pekkolan, Peitsalon ja Sarlinin (2017, 18) Miessakit ry:lle tekemän raportin mukaan, miehet kokivat tapahtumista puhumisen hankalaksi tilanteiden nostaman häpeän tunteen vuoksi. Pelko siitä, miten asiaan suhtauduttaisiin, oli myös syynä puhumattomuudelle.

Häpeän yhteiskunnallista ja kulttuuriperintöä tutkiessa, voidaan alkaa ymmärtää näiden syvään juurtuneiden tapojen mahdollisuus vaikuttaa miehiin vielä nykypäivänä. Häpeän tunne ilmenee myös yksilötasolla hyvin monipuolisesti. Häpeän käsittelyn vaikeuteen voi vaikuttaa sen ristiriitaisuus saman aikaisesti piilotettavana tunteena, josta voi vapautua vain sen tunnustamalla. Tästä syystä yksilötasolla voi olla hankalaa ymmärtää, kuinka häpeän tunnetta tulisi käsitellä rakentavasti ja omaksi eduksi. Häpeän yhteiskunnallinen ja kulttuurillinen perimä yhdistettynä sen käsittelyn vaikeuteen yksilötasolla voi vaikuttaa siihen, miksi itselleen

häpeän tunnetta aiheuttavista asioista puhuminen, ei ole vielä tänä päivänäkään helppoa.

4.2 Parisuhdeväkivallan ja itsetunnon yhteys

Hyvää itsetuntoa pidetään etenkin nykypäivän mediassa tärkeänä ominaisuutena, jonka voidaan ajatella jopa olevan yksi askel kohti parempaa elämää. Hyvä itsetunto auttaa saavuttamaan asioita niin työssä, sosiaalisissa suhteissa, kuin perheen perustamisessakin. Itsetunto näkyy ihmisessä itsevarmuutena koko hänen olemuksessaan ja kaikessa mitä hän tekee, mikä voi auttaa menestymisessä. Miksi hyvän itsetunnon omaaminen voi olla hyödyllistä? Onko parisuhdeväkivallalla ja itsetunnolla yhteyttä?

Psykologi Keltikangas-Järvisen (2017) mukaan itsetunto koostuu ihmisen kyvystä luottaa itseensä, pitää itsestään ja arvostaa itseään. Hän kertoo itseensä luottamisen ilmenevän itsevarmuutena siten, että ihminen pystyy pitämään kiinni oikeuksistaan ja luottamaan omiin näkemyksiinsä myös haastavissa tilanteissa. Jatkuva parisuhdeväkivallan kokeminen voi alentaa ihmisen itsetuntoa ja hänen kykyään toimia tilanteessa itselleen edullisella tavalla (Senja, N.d). Parisuhdeväkivaltaa kokevan miehen itsetunto voi alentua niin, ettei hän enää välttämättä pysty luottamaan omaan arviointikykyynsä siitä, minkälaisia kohtelua sallii ja minkälaista ei. Sen määrittäminen, miten omaa itseään saa kohdella, voidaan kutsua myös omien rajojen asettamiseksi.

Hyvän itsetunnon omaavaa ihmistä pidetään sellaisena, joka näkee itsessään vahvuuksia, mutta tunnistaa myös omat heikkoutensa. Hän kuitenkin pitää omia vahvuuksiaan merkittävämpinä ja pyrkii kehittämään huonompina pitämiään puolia. (Keltikangas-Järvinen 2017.) Jatkuva väkivallan kokeminen saattaa saada väkivallan kokijan uskomaan, että hänen kokemansa väkivalta on hänen omaa syytään (Senja, N.d). Väkivaltaisessa parisuhteessa oleva mies saattaa kohdata myös paljon syyttelyä ja manipulointia, joka voi johtaa siihen, että mies alkaa kiinnittää huomiota vain niihin piirteisiin, jotka mielletään huonoiksi. Mikäli huomiota kiinnitetään vain heikkouksiin, voi itsetunto alkaa alentua. Itsensä arvostaminen ilmenee siten, että ihminen näkee elämänsä ja itsensä arvokkaana ja tärkeänä,

eikä hän välitä siitä, miten muut ihmiset ja ympäröivä yhteiskunta näkevät hänen elämänsä sisällön merkityksen. Ihminen ei myöskään jatkuvasti pohdi sitä, mitä muut ihmiset hänestä ajattelevat, eikä hän toimi yleisen mielipiteen tai muiden odotusten mukaan, mikäli ei koe niitä omakseen. (Keltikangas-Järvinen 2017.)

Jokainen ihminen kokee elämässään vastoinkäymisiä ja epäonnistumisia, mutta se, miten raskaasti nämä epäonnistumiset koetaan, riippuu muun muassa itsetunnosta. Mikäli henkilöllä on hyvä itsetunto, ei jokainen pettymys aiheuta suurta vahinkoa hänen itsensä uskomiseen. Itsetunto onkin luottamusta omaan kykyihin ja osaamiseen niin, että satunnaiset epäonnistumiset eivät kaada uskoa omaan selviytymiseen. Tästä huolimatta itsetunto kuitenkin vaihtelee siten, että pettymykset ja epäonnistumiset vaikuttavat itsetuntoon alentavasti ja onnistumiset voivat nostaa sitä. Myös mielialalla on oma roolinsa itsetunnossa. Hyväntuulisena ihminen voi kokea pystyvänsä mihin tahansa ja alakuloisuus voi johtaa ajatuksiin siitä, kuinka oma elämä on merkityksetöntä. Itsetunnon voidaan siis ajatella vaihtelevan jopa useasti päivässä. Kuitenkin tämän vaihtelevan itsetunnon pohjalla on ihmisen niin sanottu perusitsetunto, joka on pysyvämpi, eikä niin altis mielialan ja erilaisten kokemusten vaikutuksille. Perusitsetuntoa pidetään ihmisen syvimänä käsityksenä omasta selviytymisestään. (Keltikangas-Järvinen 2017.)

Parisuhdeväkivalta alkaa yleensä pienestä asioista, esimerkiksi pyynnöistä, jotka saattavat vaikuttaa toisen osapuolen sosiaaliseen elämään, ja etenee vähitellen laajempaan henkiseen väkivaltaan, kuten laajempaan kontrollointiin. Väkivalta voi edetä myös fyysiseksi. Tällöinkin väkivalta etenee kuitenkin asteittain vähäisemmästä vahvempaan. (Senja, N.d.) Tällöin parisuhdeväkivaltaa kokevan miehen itsetunnon aleneminen voi alkaa hetkittäisestäkin alakuloisuudesta, esimerkiksi riidan ja syyttelyn seurauksena. Kuitenkin jatkuva ja pidempiaikainen omien rajojen rikkoutuminen saattaa aiheuttaa muutosta ihmisen perusitsetuntoon.

Itsetunnon muodostuminen alkaa jo lapsuudessa. Ihminen oppii elämänsä aikana kasvattajiltaan ja ympäröivältä yhteiskunnalta malleja siitä, millainen on hyvä ihminen ja millainen juuri hänen kuuluisi olla. Näitä opittuja malleja, eli skriptejä, ihminen peilaa itseensä ja tekee tulkintoja itsestään niiden pohjalta. Kuitenkaan nämä ympäristön luomat skriptit eivät välttämättä vastaa totuutta, jolloin tulkinta omasta itsestä voi olla väärä. (Dunderfelt 2006, 135–136.) Esimerkiksi

joissain perheissä voi olla hyvinkin tarkat odotukset millaiseen muottiin miehen tulisi asettua ja minkälaisissa asioissa hänen olisi tärkeää menestyä. Jos kuitenkin miehestä ei kasvakaan perheensä odotusten mukaista, voi se olla itsetuntoa alentava tekijä. Voi myös käydä niin, että mies asettuikin paineen alla perheensä toivomaan rooliin, vaikka ei todellisuudessa haluaisikaan olla sellainen, mitä häneltä odotetaan. Tällainen malli toisen toiveisiin asettumisesta saattaa heijastua myös tuleviin parisuhteisiin ja voi vaikeuttaa ymmärrystä siitä, minkä toiveiden täyttäminen on hyväksi itselle ja mikä ei.

Itsetunnon sukupuolieroista on pyritty tekemään tutkimuksia ja tutkimustulokset ovat olleet jokseenkin ristiriitaisia. Keltikangas-Järvinen (2017) tuo ilmi, kuinka osa tutkimuksista osoittaa, että naisilla olisi huonompi itsetunto kuin miehillä, ja joissakin tutkimuksissa tulokset ovat päinvastaisia. Hän kuitenkin toteaa, että itsetunto on miehillä ja naisilla sidoksissa erilaisiin asioihin. Miesten itsetunto linkittyy useimmiten heidän uramenestykseensä, kun taas naisten itsetunto voidaan linkittää uramenestyksen lisäksi menestykseen perhe-elämässä tai ihmissuhteissa. Miesten kohtaama paine juuri työssä menestymiseen voidaan siis ajatella olevan suurempi ja odotukset miehiä kohtaan ovat suorituskeskeisempiä. Keltikangas-Järvinen pohtiikin, voisiko tällä paineella olla jonkinlainen yhteys miesten suurempaan sairastavuuteen ja esimerkiksi itsetuholukuihin. (Keltikangas-Järvinen 2017.)

Tutkimuksia huonon itsetunnon haittavaikutuksista löytyy vähäisesti. On esimerkiksi tutkittu, että niin sanottu A-tyyppinen käyttäytyminen, voisi mahdollisesti aiheuttaa sydän- ja verisuonisairauksia, jotka ovat länsimaissa etenkin miesten yleinen kuolinsyy. Tällainen A-tyypin käyttäytyminen, johon kuuluu esimerkiksi kärsimättömyys, kyynisyys ja ylisuorittaminen, ajatellaan olevan tyypillistä käyttäytymistä henkilölle, jolla on huono itsetunto. (Keltikangas-Järvinen 2017.) Tulokset ovat kuitenkin ristiriitaisia riippuen siitä, miten A-tyyppinen käyttäytyminen on tutkimuksessa määritelty. On myös pohdittu sitä, miten huono itsetunto ei välttämättä suoraan vaikuttaisi sairastavuuteen. Mutta kuitenkin se, että itseään ei arvosta, voisi mahdollisesti johtaa siihen, että itsestä ei pidetä huolta. Tällöin elintavat voivat olla epäterveelliset, mikä lisäävät sairastavuutta. Tästäkään ajatusmallista ei juurikaan löydy tutkimuksia, vaikka näillä asioilla voitaisiin ajatella olevan jonkinlainen yhteys.

Omista rajoistaan kiinni pitämisen voi mieltää yhdeksi tärkeäksi osaksi oman hyvinvoinnin ylläpitämistä. Huonon itsetunnon tai sen alentumisen seurauksena omien rajojen ymmärrys voi kuitenkin olla hankalaa. Mikäli itsetunto alenee merkittävästi, ei väkivallan kokija välttämättä arvosta itseään tarpeeksi niitä asettaakseen. Väkivallan tekijä voi myös syyllistää väkivallan kokijaa hänen provosoinnistaan (Naisen väkivalta, 2017). Tällöin mies saattaa jopa kokea ansainneensa väkivaltaisen kohtelun. Tästä syystä rajojen rikkoutumista ei välttämättä edes huomata.

Myös masennuksen ja huonon itsetunnon yhteyttä on pohdittu, vaikkakin tutkimustuloksia tästäkin aiheesta löytyy suppeasti. Useammassa lähteessä kuitenkin kuvaillaan huonon itsetunnon olevan yksi masennustiloja aiheuttava tai masennusalttiutta lisäävä tekijä (Huttunen 2017; Mielenterveyden keskusliitto n.d.a). Lääkäriseura Duodecimin (2021) mukaan yksi masennustilan oireista on itseluottamuksen ja omanarvon tunnon väheneminen, mitkä taas viittaavat myös itsetunnon alenemiseen. Masennuksella ja itsetunnolla siis on jokin yhteys, mutta tarkempaan tietoon siitä, miten ne linkittyvät yhteen, kaivattaisiin lisää tutkimuksia.

Väkivaltaisesta parisuhteesta irtaantuminen vaatii yleensä sellaisen asian tai tapahtuman, joka ylittää väkivallan kokijan rajat. Tällainen tilanne saattaa herättää väkivallan kokijan parisuhteen todellisuus ja haitallisuus. (Senja, N.d.) Hyvän itsetunnon omaava henkilö on kyvykäs asettamaan nämä rajat. Tällaisen asian tai tapahtuman tunnistamiseen ihmisen täytyy kuitenkin myös arvostaa itseään, jotta rajojen ylittyminen voidaan havaita. Parisuhdeväkivalta ei välttämättä ole päivittäin läsnä, hyvät kaudet ja väkivallan vähittäinen muodostuminen voivat muodostaa ajatuksia siitä, että parisuhde tekee muutosta parempaan (Senja, N.d). Parisuhdeväkivalta alkaa tietyn ajan päästä noudattaa tietynlaista kaavaa ja siksi siihen saatetaan tottua ja siksi uusien toimintamallien luominen muuttuu hankalaksi (Naisen väkivalta, 2017). Nämä asiat yhdistettynä alentuvaan itsetuntoon voivat viedä ihmisen pystyvyyden tunnetta ja vaikeuttaa parisuhteen lopettamista. Vaikkei tutkimuksia huonon itsetunnon haittavaikutuksista juuri ole, voidaan sen seurauksien mieltää vaikeuttavan väkivaltaisen käytöksen havaitsemista ja väkivaltaisesta parisuhteesta irtaantumista.

4.3 Läheisten suhtautumisen merkitys parisuhdeväkivaltaan

Läheisten tuki on väkivaltaa kokeneelle hyvin tärkeää, vaikkei henkilö itse osaisi sitä juuri sillä hetkellä ilmaista. Erityisen tärkeäksi koetaan se, ettei väkivaltaa kokenutta syyllistetä tapahtuneesta tai turhauduta siitä, ettei väkivaltaista suhdetta välttämättä heti lopeteta. Läheisten voi olla hankala ymmärtää, miksi väkivaltaiseen suhteeseen jäädään. Suhteesta irtaantuminen voi viedä aikaa, sillä väkivalta voi alentaa huomattavasti henkilön päätöksentekokykyä ja voimavaroja. (Naistenlinja 2021.) Myös aiemmissa kappaleissa käsitellyt itsetunto ja häpeän tunne voivat olla tekijöitä, jotka vaikuttavat suhteesta irtautumiseen. Nämä tekijät voivat vaikuttaa myös siihen, ettei parisuhdeväkivallasta kerrota kenellekään. Syy ei kuitenkaan ole väkivallan kokijassa itsessään, sillä pitkään jatkunut väkivalta voi traumatisoida ihmisen niin, ettei hän enää osaa kertoa tilanteesta edes läheisilleen. Pitkään jatkuneesta väkivallasta johtuva trauma voi myös aiheuttaa sen, ettei asiasta kertonut ihminen usko läheisten huolta (Mielenterveyden keskusliitto n.d.b).

Miesten vaikeus kertoa läheisilleen tapahtuvasta parisuhdeväkivallasta voi myös omien henkilökohtaisten vaikuttajien lisäksi olla yhteiskunnallinen ongelma. Miehet voivat kokea, ettei heille ole suunnattu yhtä laajasti apukeinoja, kuin naisille. Tämä käsitys lisää ajatusta siitä, ettei miehen rooli uhrina ole yhtä vakava ja siksi on tarpeettomampaa etsiä apua. (Arnocky & Vaillancourt 2014.) Ongelmana on myös se, etteivät miehet päädy auttavien palvelujen asiakkaaksi (Kekkonen ym. 2020, 22). Miesten identifiointuminen uhriksi voi myös olla hankalampaa aiemmin mainittujen yhteiskunnallisten odotusten vuoksi. Yhteiskunnallinen ajatus miehistä on, että heidän tulee olla riippumattomia muista ja selvitä omillaan. Miehet, jotka eivät välttämättä koe tällaista mieskuvaa omakseen, saattavat myös alitajuntaisesti toteuttaa tällaisen mieskuvan normeja. (Kekkonen ym. 2020, 22.)

Mahdollinen kynnys parisuhdeväkivallasta puhumattomuudelle on syytä ymmärtää, jotta on helpompaa käsittää läheisten suhtautumisen todellista merkitystä. Kun käsitetään tilanteesta kertomisen hankaluus, voidaan mahdollisesti ymmärtää tietynlaisten reaktioiden seuraukset paremmin. Mikäli läheiset suhtautuvat asiaan

kieltäen ja syyllistäen, saattaa mies kokea lisää häpeää ja vahvistua mahdollisesta käsityksestä siitä, että on itse syyllinen väkivallan kokemiseen. Väkivallasta kertominen olisikin tärkeää, sillä pelkästään väkivallasta kertomattomuus saattaa altistaa väkivallan kokijaa syyllisyyden tunteille (Peitsalo ym. 2017, 12).

Aiemmassa teoriaosuudessa tarkasteltiin häpeän tunteen linkittymistä parisuhde väkivallasta puhumisen vaikeuteen. Kuitenkin teoriaosuudessa käsitellyllä itsetunnolla ja sen alentumisella, saattaa myös olla merkitystä väkivallasta kertomattomuuteen. Kuten aiemmassa teoriaosuudessa kuvaillaan, on hyvän itsetunnon omaava ihminen kykeneväisempi tekemään itselleen hyväksi olevia valintoja. Alentunut itsetunto voi aiheuttaa sen, ettei ihminen löydä itsestään voimaa kertoa parisuhdeväkivallasta läheisilleen. Ihmisen minäkuva, ja sitä kautta itsetunto, on opittua esimerkiksi sen kautta, miten muut ihmiset häntä kohtelevat (Dunderfelt 2006, 132). Mikäli ihminen kokee esimerkiksi lapsuudessaan paljon kaltoinkohtelua, saattaa hän alitajuntaisesti hyväksyä tällaista kohtelua myös parisuhteissaan.

Läheisten reagointi väkivallasta kerrottaessa on hyvin tärkeää jatkotoimenpiteiden kannalta. Jos ihminen kokee muilta epäilyä hänen tekojaan kohtaan, voi se vaikuttaa hänen itsetuntoonsa, vaikka hän itse tietäisikin, ettei epäily olisi aiheellinen. (Vakkuri 2005, 25). Alentunut itsetunto saattaa vaikeuttaa itselle hyödyllisten päätöksiä tekemistä ja saattaa aiheuttaa sen, että ihminen antaa lisämerkitystä sille, mitä muut ajattelevat näistä päätöksistä. Tästä syystä sillä, miten läheiset suhtautuvat väkivaltaan on suuri merkitys. Syyllistämisen ja tilanteen kieltämisen lisäksi läheisten erkaantuminen tilanteesta ja väkivallan hiljainen salliminen voi myös olla haitallista, sillä se ei kannusta irtaantumaan tilanteesta (Mielenterveyden keskusliitto n.d.b). Mikäli läheiset kannustavat ja tukevat tilanteessa, ihminen saa vahvistusta siitä, että hänen päätöksiään ja saavuttamiaan asioitaan arvostetaan. Kuitenkin jatkuva läheisten negatiivinen kommentointi ja epäily, voivat vaikuttaa uskoon omasta itsestään, vaikka aikaisemmin olisikin ajatellut olevansa menossa oikeaan suuntaan. Epäily tapahtuneesta tai kokemuksesta siitä, ettei saa läheisiltään tarvitsemaansa tukea voi herättää epäilyksiä omasta selviytymisestä.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Aineiston kerääminen

Tämä tutkimus oli alun perin tarkoituksena suorittaa haastattelun muodossa, mutta haastateltavien löytäminen osoittautui haasteeksi. Tähän syinä esiintyivät vallitseva COVID-19-pandemiatilanne ja aiheen arkuus. Useamman mahdollisen yhteistyötahon esittäessä toiveen kyselylomakkeesta, päädyttiin alkuperäisestä suunnitelmasta joustamaan ja aineiston kerääminen suoritettiin verkkokyselynä. Kyselylomakkeeseen anonyymisti vastaamisen ajateltiin voivan jopa madaltaa kynnystä kertoa omista kokemuksistaan, kun kyseessä on väkivallan uhreja. Lisäksi verkkolomakkeella on mahdollista tavoittaa useampia henkilöitä kuin haastattelulla.

Aineiston kerääminen haluttiin kuitenkin pitää alkuperäisen suunnitelman mukaan kvalitatiivisena, sillä kyse on ihmisten kokemuksiin perustuvasta ilmiöstä. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan tai ymmärtämään erilaisia ilmiöitä ja tietoa kerätään sellaisilta henkilöiltä, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Juuri tämän vuoksi tässä opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää, sillä tutkittava aihe pohjautuu miesten omiin kokemuksiin heidän kohtaamastaan parisuhdeväkivallasta. Toiveena tässä tutkimuksessa olikin saada mahdollisimman paljon tekstimuotoisia vastauksia, mikä tekee aineistosta laadullisen (Eskola & Suoranta 1998).

Liitteessä 1 on tässä tutkimuksessa käytetty verkkokyselylomake. Lomake laadittiin tutkimuskysymysten pohjalta tätä opinnäytetyötä varten. Koska kyselylomakkeissa riskinä on, että avoimiin kysymyksiin ei saada vastauksia kovinkaan kattavasti, päädyttiin tutkimuksessa hyödyntämään myös kvantitatiivisia eli määrällisiä menetelmiä. Tämän vuoksi kyselylomakkeeseen sisällytettiin avointen kysymysten lisäksi myös puoliavoimia ja suljettuja kysymyksiä, jotta tietoa saataisiin vastaajilta mahdollisimman kattavasti. Kuitenkin juuri avoimilla kysymyksillä, joihin vastaaja pystyy kirjoittamaan vastauksensa niin yksityiskohtaisesti kuin ha-

luaa, voidaan saada tärkeää tietoa väkivallan uhrien kokemuksista. Siksi tutkimuksen laadullista näkökulmaa ja avointen kysymysten sisällyttämistä kyselyyn pidettiin tärkeänä. Tällainen menetelmien yhdistäminen on mahdollista ja tätä menettelyä voidaan hyödyntää niin tutkimuksen toteuttamisessa kuin aineiston analysoinnissakin. Kun yhdessä tutkimuksessa käytetään useampia erilaisia menetelmiä, kutsutaan sitä triangulaatioksi. Sitä voidaan pitää yhtenä keinona lisätä tutkimuksen luotettavuutta ja syvyyttä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tässä tutkimuksessa triangulaatiolla tarkoitetaan juuri avointen ja suljettujen kysymysten yhdistämistä yhdessä kyselyssä ja tämän vuoksi se tulee esille myös aineiston analysoinnissa, sillä näiden suljettujen ja avointen kysymysten analysointi suoritetaan eri keinoin. Pääpainona tässä tutkimuksessa on siis laadulliset menetelmät, mutta määrälliset menetelmät otettiin mukaan kvalitatiivisen lähestymistavan tueksi.

Verkkokyselyn alustaksi valittiin kyselynetti.com, sen saamien positiivisten käyttökokemusten vuoksi. Kyselynetissä lomakkeen kulkuun pystyttiin vaikuttamaan niin, että kysely eteni miesten vastauksien mukaan. Tällöin kyselyyn osallistujan näkökulmasta vastaaminen on sujuvaa, eikä vastaajalle tule sellaisia kysymyksiä, jotka eivät koske juuri häntä. Lisäksi kyselynetin raakadatan pystyi siirtämään suoraan Exceliin, jolloin kaavioiden tekemisen vastauksista ajateltiin olevan sujuvaa. Lopullisessa kyselyssä kysymyksiä oli 25 kappaletta, mutta niiden määrä vaihteli vastaajakohtaisesti riippuen hänen valitsemistaan vastausvaihtoehdoista. Suljetut kysymykset olivat kyselyn etenemisen kannalta pakollisia. Useimpien suljettujen kysymysten jälkeen oli vastaajan mahdollista avata vielä kokemuksiaan avoimeen vastauskenttään. Avoimiin kysymyksiin vastaaminen ei kuitenkaan ollut pakollista, jotta tämä ei olisi esteenä kyselyn loppuun asti suorittamiselle.

Kyselyn linkki lähetettiin Miessakit ry:lle, Kriisikeskus Mobilelle ja Narsismin uhrien tuki ry:lle, jotka julkaisivat kyselyn omilla verkkosivuillaan. Kysely avattiin 1.7.2021 ja se oli auki kuukauden eli 31.7.2021 asti. Vastaajamääriä seurattiin niin, että kyselyä olisi voitu jatkaa, mikäli vastaajia ei olisi tullut kuukauden aikana tarpeeksi. Tällaisessa laadullisessa tutkimuksessa on haasteellista arvioida, kuinka suuri aineisto olisi riittävä toivotun ilmiön tutkimiseen, mutta tämän vuoksi

onkin hyödyllistä kiinnittää huomiota aineiston saturaatioon. Saturaation käsitteellä tarkoitetaan aineiston kylläntymistä, eli sitä, että vastauksen alkavat toistamaan itseään niin, että uutta informaatiota ei juurikaan tule enää vastauksissa esille. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kun verkkokyselyn päättymispäivä lähestyi, aineiston sisältöä tarkasteltiin ja vastauksista saattoi huomata, kuinka samat teemat tulivat toistuvasti esille vastaajien tuottamissa teksteissä. Näin kysely päätettiin sulkemaan alkuperäisen suunnitelman mukaan.

5.2 Aineiston analysointi

Kyselylomake sisälsi useampia avoimia kysymyksiä, joiden vastausten analysointiin käytettiin sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on laadullisen aineiston analysoinnin menetelmä, jossa aineistoa pyritään tiivistämään niin, että tarkastelun kohteeksi jää tutkittavaan ilmiöön liittyvää sisältöä. Tällöin tärkeää on päättää jo etukäteen, mitä aineistosta halutaan tutkia. Mikäli aineistosta nousee esille uusia kiinnostavia ilmiöitä, joita ei olla tässä tutkimuksessa päätetty tutkia, tulisi ne jättää seuraaviin tutkimuksiin. Tärkeää on siis tutkittavan aiheen rajaaminen, sillä tutkijan on ymmärrettävä, että kaikkia mielenkiintoisia aiheita ei voi tutkia yhdessä tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Analyysia varten tehtiin etukäteen päätös, että aineistosta poimitaan ainoastaan tekstit, jotka liittyivät tutkimuskysymyksiin, eli häpeään, itsetuntoon ja siihen, miten läheiset ovat reagoineet vastaajien kohtaamaan väkivaltaan. Kaikkien avoimien kysymysten vastaukset liitettiin yhteen, jolloin analysoitavaa tekstiä muodostui 30 sivua.

Kun sisällönanalyysia varten on tehty päätös siitä, mitä asioita aineistosta halutaan tutkia, käydään aineisto läpi tätä etukäteen tehtyä päätöstä noudattaen. Aineistosta merkitään tutkittavat asiat, jonka jälkeen ne erotetaan muusta aineistosta erilleen. Näin kaikki ylimääräinen tieto saadaan karsittua pois. Tämän jälkeen eroteltu aineisto luokitellaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kun miesten kirjoituksia käytiin läpi, merkittiin läheisten suhtautumiseen, häpeään ja itsetuntoon liittyvät tekstit eri värein. Häpeän ja itsetunnon kohdalla merkittiin sellaiset lauseet, joissa juuri nämä kyseiset termit olivat suoraan mainittuina, mutta myös kirjoitukset, joissa katsottiin ilmenevän näihin liittyviä teemoja, pohjautuen tehtyihin

taustatutkimuksiin molemmista aiheista. Kun värikoodatut tekstit oli siirretty erilleen muusta aineistosta, jaettiin ne vielä keskenään erilleen kolmeen eri osioon. Näin jokaisesta tutkimuskysymyksestä oli muodostettu omat erilliset aineistonsa, jotka luokiteltiin taulukoihin niistä nousevien aiheiden mukaan. Liitteissä 2, 3 ja 4 on esimerkit näistä taulukoinneista.

Suljettujen kysymysten tulosten, eli määrällisen aineiston analysoinnissa käytettiin suoria frekvenssejä ja suhteellisia frekvenssejä, joiden tulkitsemiseksi muodostettiin kuvioita vastauskohtaisesti. Kuvioden muodostamiseen käytettiin Exceliä. Lisäksi laadullisen ja määrällisen aineiston tuloksia vertailtiin keskenään niin, että voidaan todeta ovatko tulokset yhdenmukaisia vai eroavatko ne toisistaan jollain tavalla.

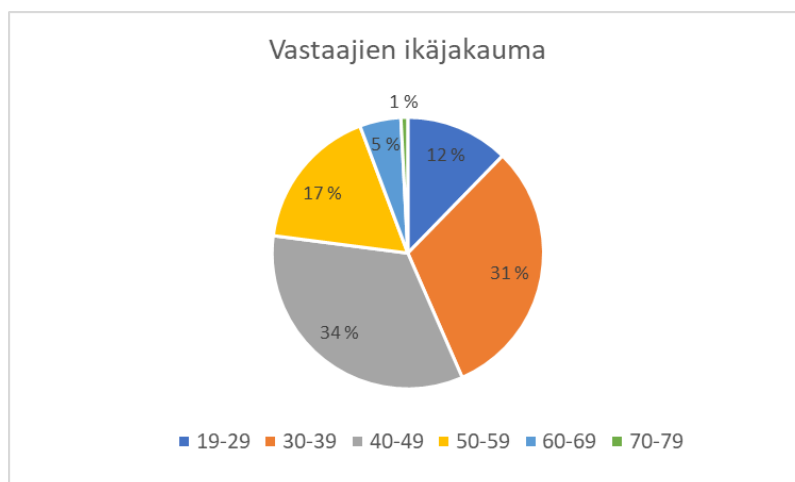
6 VERKKOKYSELYN TULOKSET

6.1 Määrällisen osuuden tulokset

6.1.1 Vastaajien taustatiedot

Verkkokyselyyn vastasi yhteensä 133 miestä, joista 122 oli vastannut kyselyn loppuun asti. Tuloksissa on huomioitu ainoastaan ne vastaajat, jotka ovat suorittaneet kyselyn alusta loppuun asti. Määrällisen aineiston tuloksia havainnollistetaan kuvioiden sekä taulukoiden avulla. Kyselyyn vastanneiden taustatietoja kartoitettiin kuudella kysymyksellä. Ensimmäiseksi selvitettiin vastaajien ikä ja asuinpaikkakunta. Tämän jälkeen kartoitettiin vastaajien parisuhteisiin liittyen tämänhetkinen parisuhdetilanne, nykyisen suhteen kesto ja sen parisuhteen muoto, jossa vastaaja on kokenut parisuhdeväkivaltaa. Lisäksi kysyttiin, onko vastaajien tämänhetkisessä parisuhteessa väkivaltaa.

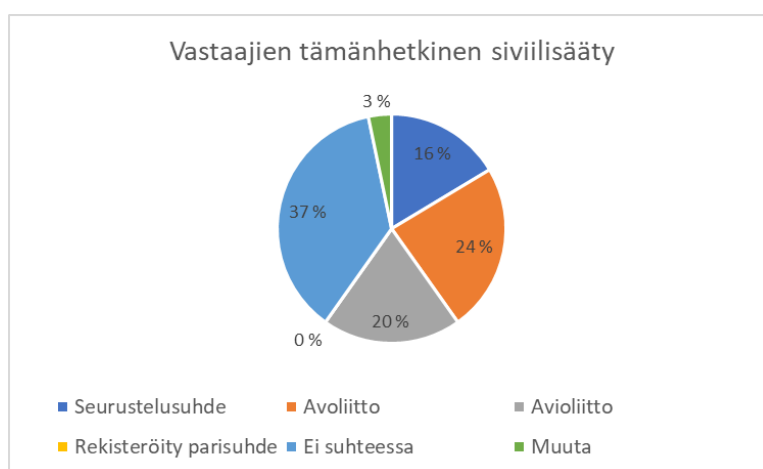
Vastaajien ikää kartoittavista kysymyksistä käy ilmi, että vastaajien ikäjakauma on melko laaja. Nuorin kyselyyn vastannut henkilö oli 19-vuotias ja vanhin 72-vuotias. Selkeästi eniten vastaajia oli 40–49-vuotiaissa ja 30—39-vuotiaissa. (kuvio 1.)

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma

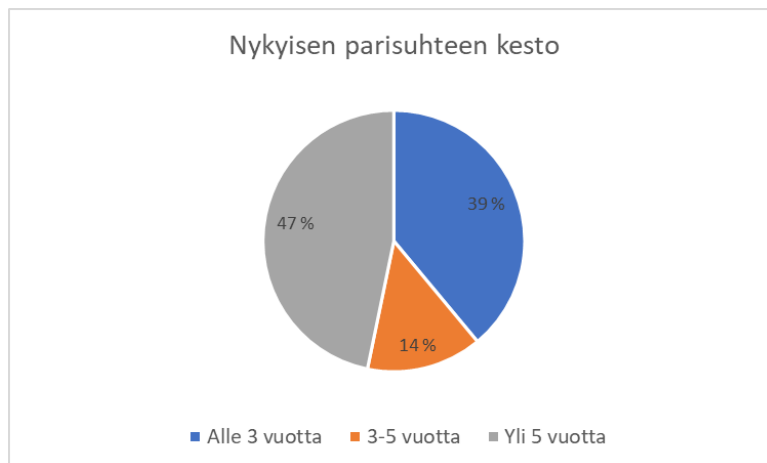
Vastaajien paikkakuntaa koskevasta kysymyksestä selviää, että eniten vastaajia oli Helsingistä ja Tampereelta. Seuraavaksi eniten vastaajia oli Espoosta, Jyväskylästä ja Oulusta. Vain kaksi vastaajista ei halunnut kertoa asuinpaikkakuntaansa. Vastaajia oli kuitenkin ympäri Suomea.

Kaikista kyselyyn vastanneista miehistä 37 % vastasi, ettei ole tällä hetkellä parisuhteessa. Vastaajista 24 % on tällä hetkellä avoliitossa, 20 % avioliitossa ja 16 % on seurustelusuhteessa. Vastaajista 3 % vastasi ”muuta” -kohtaan ja lisäkerätyistä vastauksista käy ilmi, että kolme heistä on eronnut tai eroamassa ja yksi vastasi olevansa alkutekijöissään olevassa parisuhteessa. (kuvio 2.)

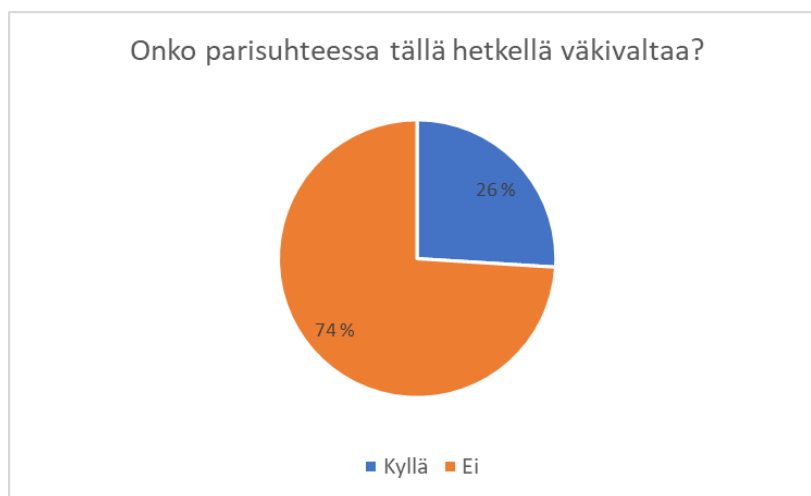

KUVIO 2. Vastaajien tämänhetkinen siviilisäätty

Nykyisen parisuhteen kestoa selvittelevään kysymykseen on vastannut 77 miestä. Heistä 47 % on ollut nykyisessä suhteessaan yli viisi vuotta. Lisäksi 39 % vastasi olleensa nykyisessä suhteessaan 3—5 vuotta ja 14 % on ollut suhteessaan alle kolme vuotta. (kuvio 3.) Tällä hetkellä parisuhteessa olevista vastaajista 74 % ei koe suhteessaan väkivaltaa. Kuitenkin 26 % ilmoitti kokevansa parisuhteessaan tälläkin hetkellä väkivaltaa. (kuvio 4.)

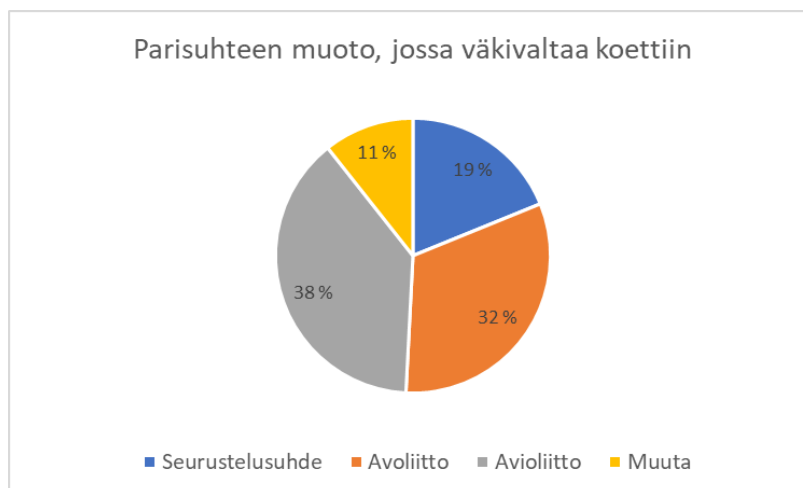

KUVIO 3. Vastaajien nykyisen parisuhteen kesto

KUVIO 4. Vastaajien tämänhetkisen parisuhteen tilanne väkivallan osalta

Miehet olivat kokeneet eniten väkivaltaa ollessaan avioliitossa, mutta väkivaltaa oli koettu myös avoliitossa sekä seurustelusuhteessa. Lisäksi 13 vastaajaa oli vastannut "muuta" -kohtaan. Heistä suuri osa oli kokenut väkivaltaa useassa parisuhteen eri muodossa ja niin ikään useassa eri suhteessa. (kuvio 5.)

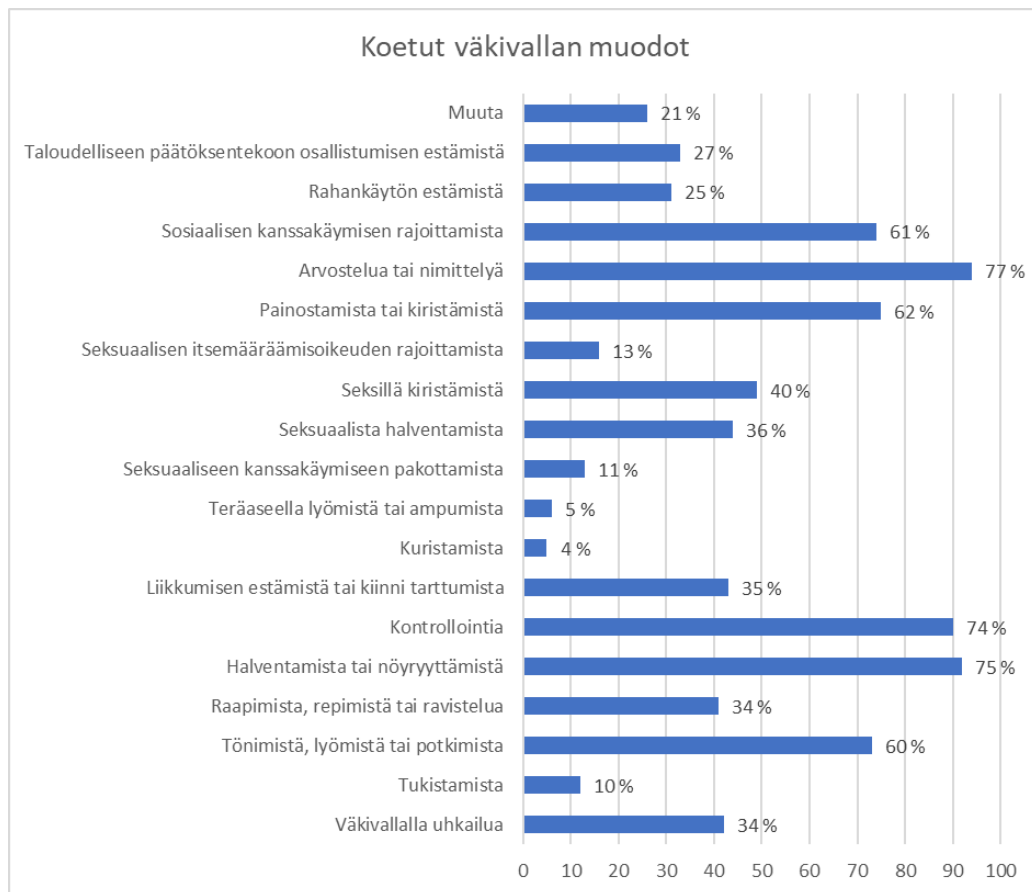

KUVIO 5. Parisuhteen muoto, jossa vastaajat kokivat väkivaltaa

6.1.2 Miesten kokema parisuhdeväkivalta

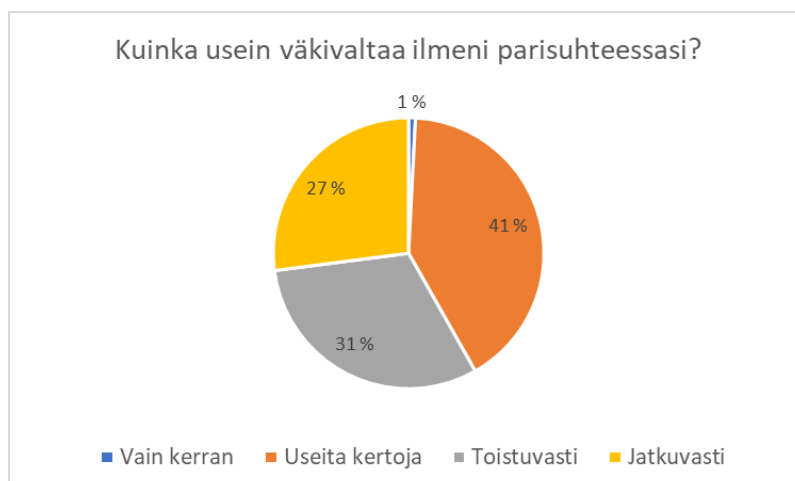
Seuraavaksi kartoitettiin, millaista väkivaltaa kyselyyn vastanneet miehet olivat kokeneet. Vastaajat saivat valita niin monta vaihtoehtoa, kuin se oli heille tarpeellista. Miehet kokivat parisuhteessaan niin henkistä, fyysistä, seksuaalista, kuin taloudellistakin väkivaltaa. Miesten kokema väkivalta oli siis todella monimuotoista ja suuri osa vastaajista onkin kokenut useampaa eri väkivallan muotoa samanaikaisesti.

Vastauksissa nousee eniten esille henkisen väkivallan eri muodot. Yli 70 % kyselyyn vastanneista miehistä on kokenut parisuhteessa esimerkiksi kontrollointia, halventamista ja nöyryyttämistä sekä arvostelua ja nimittelyä. Myös painostamista, kiristämistä ja sosiaalisen kanssakäymisen rajoittamista oli kokenut yli 60 % vastaajista. Lisäksi myös fyysisen ja seksuaalisen väkivallan eri muodot nousevat vastauksissa selkeästi esille. Fyysinen väkivalta on näyttäytynyt esimerkiksi tönimisenä, lyömisenä, potkimisena, raapimisena, repimisenä ja ravisteluna. Lisäksi kuristamista, teräaseella lyömistä tai ampumista oli kokenut noin 5 % vastaajista. Seksuaalinen väkivalta taas on ollut enemmänkin seksuaalista halventamista sekä seksillä kiristämistä. Lisäksi vastaajat olivat myös kokeneet jonkin verran taloudellista väkivaltaa, eli rahankäytön ja taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estämistä. (kuvio 6.)

KUVIO 6. Vastaajien kokemat väkivallan muodot

Lähes kaikilla kyselyyn vastanneista väkivaltaa oli ilmennyt parisuhteessa enemmän kuin kerran. Vastaajista 41 % oli kokenut parisuhteessaan väkivaltaa useita kertoja. Toistuvasti väkivaltaa oli kokenut 31 % vastaajista ja lisäksi 27 % oli kokenut jatkuvaa väkivaltaa. Vain yksi vastaaja ilmoitti, että oli kokenut väkivaltaa vain kerran. (kuvio 7.) Viimeisimmästä väkivallan kokemuksesta oli suurimman osan kohdalla kulunut jo yli vuosi (kuvio 8).

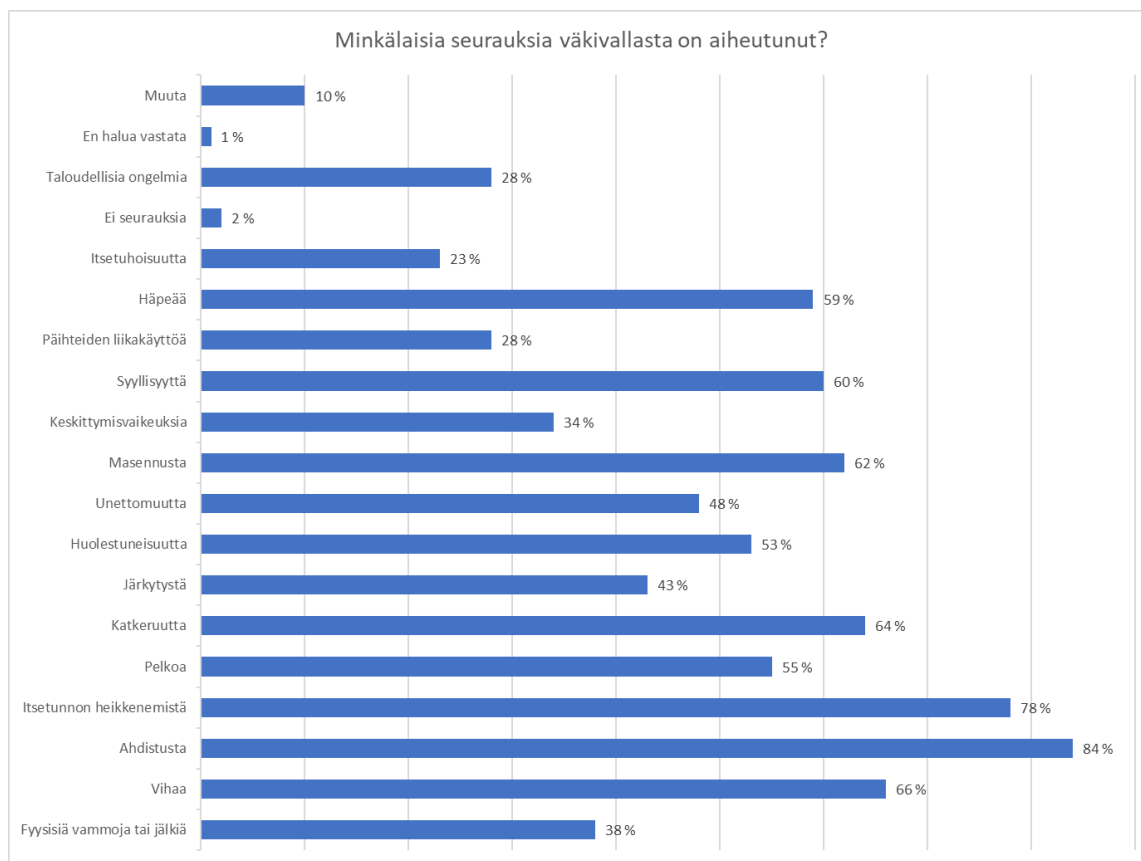
KUVIO 7. Väkivallan ilmenemisen määrä parisuhteessa

KUVIO 8. Vastaajien viimeisimmästä väkivallankokemuksesta kulunut aika

6.1.3 Väkivallan vaikutukset

Parisuhdeväkivallasta on aiheutunut miehille monenlaisia niin fyysisiä kuin henkisiäkin seurauksia. Erityisesti väkivallan kokemuksista aiheutuneet henkiset seuraukset nousevat vastauksissa selkeästi esille. Esimerkiksi jopa 84 % koki väkivallan takia ahdistusta ja 79 % koki itsetuntonsa heikenneen väkivallan seurauksena. Muita yleisiä seurauksia olivat muun muassa viha, katkeruus, masennus, häpeä ja syyllisyys, joita oli kokenut yli puolet kyselyyn vastanneista miehistä. Väkivallasta aiheutuneita fyysisiä vammoja tai jälkiä oli saanut 38 % vastaajista. Kaikista 122 vastaajasta vain kaksi ilmoitti, ettei väkivallasta ole aiheutunut heille mitään seurauksia ja yksi ei halunnut vastata kysymykseen. Vastaajat saivat valita niin monta vaihtoehtoa, kuin tarpeellista. (kuvio 9.)

KUVIO 9. Väkivallasta aiheutuneet seuraukset vastaajille

Kyselyn toisessa väkivallan seurauksia kartoittavassa kysymyksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan seitsemän eri väitteen paikkansapitävyyttä viisi portaisen Likert-asteikon avulla. Parisuhdeväkivaltaa kokeneet miehet kokevat jonkin verran syyllisyyttä väkivallan kohteeksi joutumisesta. Vastaajista kuitenkin vain 5 % oli täysin samaa mieltä siitä, että he syyttävät itseään siitä väkivallan kohteeksi joutumisesta ja 34 % olivat tästä osittain samaa mieltä. 31 % vastaajista taas olivat tämän väitteen kanssa täysin eri mieltä, eli eivät koe itse lainkaan syyllisyyttä tapahtuneesta. (taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Parisuhdeväkivallasta aiheutunut syyllisyys

Syytän itseäni siitä, että parisuhdeväkivaltaa tapahtui minulle.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	5	4 %
Osittain samaa mieltä (4)	41	34 %
En osaa sanoa (3)	17	14 %
Osittain eri mieltä (2)	21	17 %
Täysin eri mieltä (1)	38	31 %
Yhteensä	122	100%

Moni väkivallan kohteeksi joutunut kokee häpeää tapahtuneen takia. Vastaajista 20 % olivat täysin samaa mieltä, että heille tapahtunut parisuhdeväkivalta hävettää ja 43 % oli tästä osittain samaa mieltä. Kaikista vastaajista 20 % oli sitä mieltä, etteivät he koe lainkaan häpeää tapahtuneen johdosta. (taulukko 2.)

TAULUKKO 2. Parisuhdeväkivallasta aiheutunut häpeä

Minua hävettää, että parisuhdeväkivaltaa tapahtui minulle.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	24	20 %
Osittain samaa mieltä (4)	52	43 %
En osaa sanoa (3)	9	7 %
Osittain eri mieltä (2)	15	12 %
Täysin eri mieltä (1)	22	20 %
Yhteensä	122	100 %

Suuri osa kyselyn vastanneista miehistä tuntee, etteivät muut ihmiset ymmärrä heille tapahtunutta väkivaltaa. Vastaajista 41 % olikin tämän väitteen kanssa täysin samaa mieltä ja 37 % olivat osittain samaa mieltä. Vain 3 % vastaajista oli täysin eri mieltä tämän väitteen kanssa. (taulukko 3.)

TAULUKKO 3. Vastaajien kokemus muiden ymmärryksestä

Minusta tuntuu, etteivät ihmiset ymmärrä, mitä minulle tapahtui.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	50	41 %
Osittain samaa mieltä (4)	45	37 %
En osaa sanoa (3)	15	12 %
Osittain eri mieltä (2)	8	7 %
Täysin eri mieltä (1)	4	3 %
Yhteensä	122	100 %

Kyselyyn vastanneista suuri osa kokee olevansa kontrollissa omasta elämästään, väkivallankokemuksista huolimatta. 37 % vastaajista oli täysin sitä mieltä, että ovat kontrollissa elämästään. Vastaajista 28 % oli osittain samaa mieltä. 7 % ei kokeneet olevansa lainkaan kontrollissa omasta elämästään. (taulukko 4.)

TAULUKKO 4. Vastaajien kokemus heidän kontrollistaan omasta elämästä

Minusta tuntuu, että olen kontrollissa omasta elämästäni.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	45	37 %
Osittain samaa mieltä (4)	34	28 %
En osaa sanoa (3)	14	12 %
Osittain eri mieltä (2)	20	16 %
Täysin eri mieltä (1)	9	7 %
Yhteensä	122	100 %

Moni parisuhdeväkivaltaa kokenut mies on sitä mieltä, että he ovat menettäneet kunnioitusta itseään kohtaan. Tästä täysin samaa mieltä oli 29 % sekä osittain samaa mieltä oli runsaat 51 %. Vastaajista 10 % oli sitä mieltä, etteivät olleet lainkaan menettäneet kunnioitusta itseään kohtaan. (taulukko 5.)

TAULUKKO 5. Vastaajien kokemukset menettämästään kunnioituksesta

Minusta tuntuu, että menetin kunnioitusta itseäni kohtaan parisuhdeväkivallan takia.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	35	29 %
Osittain samaa mieltä (4)	62	51 %
En osaa sanoa (3)	3	2 %
Osittain eri mieltä (2)	10	8 %
Täysin eri mieltä (1)	12	10 %
Yhteensä	122	100 %

Parisuhdeväkivallalla oli selkeästi vaikutuksia miesten itsetuntoon. Vastaajista 48 % oli täysin samaa mieltä siitä, että koetulla väkivallalla oli negatiivinen vaikutus heidän itsetuntoonsa. Myös 37 % oli tästä osittain samaa mieltä. Vain 7 % vastaajista koki, ettei väkivallalla ollut heidän itsetuntoonsa negatiivisia vaikutuksia. (taulukko 6.)

TAULUKKO 6. Parisuhdeväkivallan vaikutus vastaajien itsetuntoon

Minusta tuntuu, että parisuhdeväkivalta vaikutti negatiivisesti itsetuntooni.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	59	48 %
Osittain samaa mieltä (4)	45	37 %
En osaa sanoa (3)	4	3 %
Osittain eri mieltä (2)	6	5 %
Täysin eri mieltä (1)	8	7 %
Yhteensä	122	100 %

Parisuhdeväkivallalla on ollut jonkin verran negatiivisia vaikutuksia myös uhrien myöhempisiin parisuhteisiin. 27 % vastaajista oli tästä täysin samaa mieltä ja 25 % osittain samaa mieltä. Kuitenkin 41 % vastaajista eivät osanneet sanoa, onko koetulla parisuhdeväkivallalla ollut negatiivisia vaikutuksia heidän parisuhteisiinsa. 7 % oli sitä mieltä, ettei parisuhdeväkivallalla ole ollut vaikutusta heidän myöhempisiin suhteisiinsa. (taulukko 7.)

TAULUKKO 7. Parisuhdeväkivallan vaikutus vastaajien myöhempisiin suhteisiin

Minusta tuntuu, että parisuhdeväkivalta on vaikuttanut negatiivisesti myöhempisiin parisuhteisiini.	Vastaukset	%
Täysin samaa mieltä (5)	33	27 %
Osittain samaa mieltä (4)	31	25 %
En osaa sanoa (3)	41	34 %
Osittain eri mieltä (2)	8	7 %
Täysin eri mieltä (1)	9	7 %
Yhteensä	122	100 %

6.1.4 Läheisten suhtautuminen

Kyselyn viimeisessä osiossa vastaajilta tiedusteltiin sitä, ovatko he kertoneet kokemastaan parisuhdeväkivallasta läheisilleen tai ystävilleen. Kaikista kyselyyn vastanneista miehistä 66 % oli kertonut läheisilleen tai ystävilleen kokemastaan väkivallasta, kun taas 34 % oli jättänyt kertomatta. (kuvio 10.)

KUVIO 10. Suuri osa kertoi läheisilleen kohtaamastaan väkivallasta

Läheisten ja ystävien reaktiota koskevaan kysymykseen oli vastannut 81 henkilöä. Suurin osa miesten läheisistä oli ottanut tilanteen vakavasti ja jopa 69 % oli

ollut parisuhdeväkivallan uhriksi joutuneen miehen tukena. Kolmannes vastaajista kuitenkin kertoi, etteivät heidän läheisensä ja ystävänsä juuri reagoineet tilanteeseen tai eivät osanneet auttaa. Lisäksi 23 % vastaajista oli kokenut, etteivät heidän läheisensä olleet uskoneet heidän kertomiaan väkivallan kokemuksiin ja 20 % oli kokenut heidän kokemustensa vähättelyä. Syylistämistä oli kokenut vain harva vastaajista. (kuvio 11.)

KUVIO 11. Vastaajien läheisten reaktio tämän kokemaan väkivaltaan

41 vastaajaa oli jättänyt kertomatta väkivallan kokemuksistaan. Näistä vastaajista 61 % ilmoitti yhtenä syynä olleen tilanteeseen liittyvät häpeän kokemukset. Yli puolet vastaajista taas oli jättänyt kertomatta, koska eivät uskoneet heidän läheistensä ja ystäviensä pystyvän tekemään tilanteelle mitään. Myös 49 % vastaajista ilmoitti yhdeksi syyksi sen, että he halusivat itse unohtaa tapahtuneen ja 42 % ei pitänyt tapausta tarpeeksi vakavana. Monet myös jättivät kertomatta, koska olettivat ettei heitä uskottaisi tai he pelkäsivät syylistämistä. (kuvio 12.)

KUVIO 12. Syitä, miksi vastaajat eivät kertoneet läheisilleen kokemastaan parisuhdeväkivallasta

6.2 Sisällönanalyysin tulokset

6.2.1 Läheisten suhtautuminen

Tässä osiossa käydään läpi miesten kirjoituksia siitä, miten he ovat vastanneet kyselyn avoimiin kysymyksiin ja millaisia asioita näistä teksteistä nousee esille liittyen tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Kaikki avoimiin kysymyksiin vastaaminen oli verkkokyselyssä vapaaehtoista. Miesten kirjoittamaa tekstiä muodostui yhteensä 30 sivua. Näissä tuloksissa ei ole nähtävillä kaikkia miesten vastauksia, vaan niistä on nostettu olennaisimmat esimerkit liittyen tutkittaviin aiheisiin.

Miesten kertomuksia läheisten suhtautumisesta heidän kohtaamaansa väkivaltaan, oli laajasti hyvin erilaisia. Osa koki saaneensa tukea ja osa taas ei. Tuen saaminen vastauksista ilmenee siten, että miehet kuvailevat saaneensa esimerkiksi konkreettista apua läheisiltään. Miehillä on muun muassa tarjottu paikkaa, jossa majoittua tai ovat auttaneet avun hakemisessa. Esille nousee etenkin juuri

ystäviltä ja perheeltä saatu tuki ja myös ymmärrys tilanteen vakavuudesta. Läheiset ovat myös kehottaneet miehiä lähtemään ja ovat olleet hyvillään, jos mies on päättänyt väkivaltaisen suhteen.

Majoituin useana yönä muutaman eri kaverin sohvalle. Aina oli paikka mihin paeta kotoa.

Yksi kaveri otti asian tosissaan ja auttoi kaikella mahdollisella tavalla.

Ystävät olivat henkireikä – – Ystävät onneksi evät hylänneet.

Eniten minua ovat tukeneet henkilöt, jotka tuntevat minut todella hyvin, useiden vuosien ajalta sekä perheeni ja sukuni.

Läheiset ja ystävät ovat kyllä ymmärtäneet.

[Läheiset] olivat todella hyvin tukena asiassa ja kuuntelivat eivätkä tuputtaneet liikaa ohjeita. – – Ystäväni tukivat minua todella hyvin ja auttoivat minua hakemaan apua.

He [Läheiset] tukivat ja kehottivat lähtemään.

Aina miesten kertomaan väkivaltakokemukseen ei kuitenkaan reagoitu yhtä kannustavasti. Osa miesten läheisistä ei tarjonnut tukea tai apua väkivaltaa kokeneille miehille ja läheisillä saattoi ilmetä vaikeuksia kohdata miesten kokemukset väkivallasta. Jotkut olivat järkyttyneitä ja jotkut osoittivat ymmärtämättömyyttä tai neuvottomuutta. Miehet kokivat myös, että heidän tilanteensa ohitettiin, eli he eivät juuri saaneet läheisiltään tukea tilanteeseensa.

Moni järkyttyi syvästi.

Eivät ymmärtäneet, miksi annoin jatkua.

Kukaan ei oikein osannut neuvoa, mitä tehdä tilanteessa.

Moni kuuntelee, mutta sivuuttaa asian.

Osa pystyi kohtaamaan tilanteen, useimmat eivät käsitä tilannetta.

Osa kyselyyn vastanneista miehistä koki myös vähättelyä ja epäuskoisuutta heidän läheisiltään, joille he olivat kertoneet kokemastaan parisuhdeväkivallasta. Miesten kohtaamaa väkivaltaa ei näissä tapauksissa pidetty kovinkaan vakavana tai sen ajateltiin olevan normaalia parisuhteeseen kuuluvaa riitelyä. Heitä jopa saatettiin kannustaa jatkamaan suhdetta väkivaltaa käyttäneen naisen kanssa. Joidenkin miesten läheiset ei tienneet kumpaa osapuolta uskoa ja jotkut jopa syyttivät miestä tilanteesta.

Osa ystäväistäni ei uskonut tai kyennyt näkemään tilanteen vakavuutta.

[Läheiset] Eivät uskoneet minua, uskoivat vain osittain tai eivät tieneet kumpaa osapuolta uskoa.

Yksi kaveri otti asian tosissaan – – muut, joille uskalsin kertoa eivät uskoneet ja käänsivät asian minun syyksi.

Ehdotti vielä yrittämään suhdetta naisen käytyä päälleni ja tehtyä suhteessa vaikka mitä sanoen, että ehkä se väkivaltaisuus siitä hälvenee.

Sitä vaan pidettiin ”riitelynä” että kyllä se siitä.

Asiaa vähäteltiin avoimesti, ei otettu tosissaan.

Eivät reagoineet.

6.2.2 Väkivallan vaikutus miesten itsetuntoon

Osa kyselyyn vastanneista miehistä sanoitti suoraan kokemuksia siitä, kuinka naisen tekemä väkivalta on vaikuttanut heidän itsetuntoonsa alentavasti ja kuinka

väkivalta on osalla aiheuttanut itsetuhoisia ajatuksia. He myös kertovat kokemuk-
sistaan liittyen oman tahdon menettäminen ja omista periaatteista luopumisesta,
joka myöskin viittaa alentuneeseen itsetuntoon.

*Itsetuntoni on aivan tuhoutunut. Vielä 16 vuoden jälkeen näen pai-
najaisia, joiden jälkeen haluan tappaa itseni.*

Itsetunto meni tuhannen päreiksi hänen toimiensa takia.

*Itsetuntoni oli hyvin matalalla ja huomasin, että purin silloin väärin
paha oloani silloiseen kämppäkaveriini vähättelemällä häntä.*

*Kaikki menee hyvin, kun olen hiljaa omista tunteistani ja toiveistani
ja keskityn hänen tukemiseensa.*

*Olen muuttunut sulkeutuneemmaksi ja kadottanut hiljalleen omaa
tahtoani, kun kaikesta itselle tärkeästä tulee syyllistetyksi ja oma tila
on aina taistelun takana.*

*Uhkailun, painostuksen ja manipuloinnin seurauksena taivuin hänen
tahtoonsa ja tein asioita mitä en normaalisti koskaan tekisi.*

Itsetuntoon liittyviä teemoja nousi esille miesten kirjoittamissa teksteissä myös
riittämättömyyden tunteena ja omanarvontunnon alenemisena. Kumppaneiden
sanat ja teot saivat miehet kokemaan mitättömyyden ja epäonnistumisen tunteita
tai, että he eivät ole saavuttaneet elämässään paljoakaan. Miehet kokivat itse
olevansa epäonnistuneita tai kokivat ainakin, että heidän kumppaninsa pitivät
heitä epäonnistuneina.

*Koin jatkuvaa riittämättömyyttä ei ollut mitään väliä, kuinka paljon
teki, mikään ei vaan riittänyt.*

*Jälkeenpäin tajusin, että minun persoonallisuuteni oli täysin lytätty ja
omanarvontuntoni murennettu.*

Tunne on se et koko elämä/elämäntyöni on muserrettu.

*Hän sai minut tuntemaan, että olen epäonnistunut urallani, kun en
vielä ole saavuttanut tarpeeksi, enkä ansaitse paljoa rahaa. – – Hän
myönsi itsekkin, että halusi aina muuttaa minua. Tällaisen pyrkimyks-
sen seuraus on että se nakertaa itsetuntoa. Onko minussa jotain*

väärin? Saisinko seksiä ja hellyyttä enemmän, jos muuttuisin? Millaiseksi minun tulisi muuttua?

Arvottomuuden tunne ihmisenä. [Seuraus väkivallasta]

Yksi kyselyyn vastanneista miehistä kertoi kirjoituksessaan lyhyesti hänen kokemuksestaan siitä, että parisuhdeväkivallan kokeminen ei vaikuttanut millään tavalla hänen itsetuntoonsa ja kuinka hänellä on työkaluja siihen, miten tällaiset kokemukset eivät vaikuta hänen itsetuntoonsa. Tällaisia kokemuksia ei kuitenkaan noussut esille muiden vastaajien teksteissä.

Nämä eivät vaikuttaneet itsetuntooni millään tavoin. Pysyn kunnossa mielenhallinnan avulla.

6.2.3 Häpeän rooli miesten kohtaamassa väkivallassa

Häpeän kokemukset eivät tulleet kovinkaan monen vastaajan kirjoituksissa esille. Näistä muutamista häpeään liittyvistä teksteistä saatiin kuitenkin sellaisia vastauksia, jotka jakautuivat sisällönanalyysissä kahteen kategoriaan. Näistä kategorioista käytetään tässä tekstissä nimityksiä yksilöllinen häpeä ja yhteiskunnan luoma häpeä. Yksilöllisellä häpeällä kuvataan miesten omia yksityisiä häpeän kokemuksia, jotka ilmenivät tässä kyselyssä esimerkiksi siten, että miehet saattoivat kokea häpeää siitä, miten on antanut kumppaninsa kohdella itseään väkivaltaisesti tai miten heidän täydelliseksi luulemansa suhde muuttuikin aivan päinvastaiseksi. Yhdessä tekstissä nousi myös esille, kuinka kumppani sai miehen häpeämään sitä, että hän halusi intiimiä kanssakäymistä tämän kanssa. Kaikki alla olevat lainaukset ovat vastauksia kysymykseen

Häpeää koen siitä, että annoin kohdella itseäni miten sattuu, kun halusin ymmärtää ja olla luotettava.

Aluksi suhde tuntui täydelliseltä, lopulta kääntyi helvetiksi. Se oli hävettävää ja uskomatonta.

Sain hävetä sitä, että halusin seksiä. Vaimo sai minut tuntemaan oloni oudoksi siitä, että pyytelin, suorastaan kerjäsini intiimiä kanssakäymistä.

Yhteiskunnan luomalla häpeällä tarkoitetaan tässä kappaleessa sitä häpeää, joka liittyy yhteiskunnan luomaan miehen kuvaan. Yhteiskunta odottaa mieheltä tietynlaista vahvuutta ja sitä, että miehet eivät saisi olla herkkiä ja tunteellisia. Kun mies ei olekaan yhteiskunnan muottiin mahtuva, voi siitä aiheutua häpeää. Yhteiskunnan luoma häpeä ilmeni kysymyksessä siitä, miksi miehet eivät kertoneet kokemastaan parisuhdeväkivallasta läheisilleen. Miehet saattoivat kokea väkivallasta kertomisen nolona tai muuten iskuna heidän miehisyyteensä. Kaikki alla olevat lainaukset ovat miesten vastauksia kysymykseen siitä, miksi he eivät ole kertoneet kokemastaan väkivallasta läheisillesi.

Kolaus miehisyyteen.

No onhan se noloa, ei miehillä ole mitään arvostusta elämässä kuin taloudellinen menestys ja sosiaalinen valta status.

Yleinen käsitys siitä, että miesten kokemalle parisuhdeväkivallalle lähinnä nauretaan.

Mielestäni asia ei kuulu ulkopuolisille.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä opinnäytetyössä haluttiin nostaa esille miesten kokemaa parisuhdeväkivaltaa ja saada parempi ymmärrys näiden miesten kokemuksista ja kyseiseen ilmiöön liittyvistä erityispiirteistä. Miesten kirjoittamista vastauksista onkin havaittavissa se, kuinka avun ja ymmärryksen saaminen heidän tilanteisiinsa on ollut haaste ja miehet kokevatkin, että naisena tilanne voisi olla hyvinkin toisenlainen.

Kyselyn vastaajamäärä kertoo siitä, että miehet ovat valmiita kertomaan kokemuksistaan ja etenkin avointen kysymysten kohdalla vastaajat halusivat tarkentaa näkemyksiään ja kuvailla mitä he ovat käyneet läpi. Siitä, että miehet ovat halunneet vapaaehtoisesti vastata tähän kyselyyn, voidaan päätellä, että miehet pitävät heidän kokemuksiaan ja tätä aiheesta tehtyä kyselyä tärkeänä ja toivovat, että asiasta puhuttaisiin enemmän. Toisaalta omien kokemusten jakaminen anonyymisti verkossa voi myös kertoa tarpeesta käsitellä kokemuksiaan. Kyselyn lopussa olevaan avoimeen kenttään useampi mies osoittaakin kiitollisuuttaan siitä, että tällainen tutkimus on toteutettu.

Kyselystä käy ilmi, kuinka monimuotoista miesten kohtaama parisuhdeväkivalta on. Naiset ovat käyttäneet laajasti etenkin henkisen väkivallan eri muotoja, mikä tuo esille haasteet väkivallan puuttumiseen. Henkinen väkivalta on vaikeaa tunnistaa ja sen käyttämisestä jäljelle ei jää näkyviä merkkejä samalla tavalla kuin fyysisestä väkivallasta. Kyselyyn vastanneet miehet ovatkin kohdanneet myös fyysistä väkivaltaa kumppaninsa tekemänä, mutta näistäkin kokemuksista nousee esille kertomuksia siitä, kuinka miehiä ei olla uskottu, vaikka fyysiset merkit ovat olleet nähtävillä. Viralliset tahot helpommin uskovat naisen sanaan kuin miehen sanaan, johtuen mahdollisesti siitä, että naisen ajatellaan olevan alakynnessä tällaisissa väkivaltatilanteissa.

Kyselyyn vastanneista suurimmalla osalla parisuhdeväkivalta ei ollut jäänyt vain yhteen kertaan, vaan se on ollut toistuvaa. Tämä voi kertoa siitä, että naisten tekemä parisuhdeväkivalta ei yleisestikään ole kertaluontoista, vaan se on toistuva tapa toimia parisuhteessa. Tähän voi kuitenkin myös vaikuttaa, että miehet, joiden kumppani on kohdellut miestä väkivaltaisesti kerran tai muutamia kertoja, eivät yhtä helposti ole hakeutuneet näille alustoille, joihin kysely oli jaettu. Voi

olla, että näille sivustoille hakeutuvat juuri miehet, joilla väkivalta on ollut toistuvampaa.

Yli puolella vastaajista parisuhdeväkivallan kokemuksista on kulunut aikaa yli vuosi. Kyselyssä ei tarkemmin määritelty sitä, kuinka paljon yli vuoden väkivalta on saattanut kulua aikaa, joten osalla vastaajista näistä kokemuksista voi olla useita, jopa kymmeniä vuosia. Tällä voi olla vaikutusta tutkimustuloksiin, sillä miesten kokemukset eivät välttämättä ole heillä enää kovinkaan tarkasti muistissa. Ajan kuluessa muistikuva voi olla vääristynyt huomattavasti. Kääntöpuolelana kuitenkin voi olla se, että vastaajat, joiden kokemuksista on jo aikaa, ovat hehtineet jo käsitellä ja reflektoida kokemuksiaan. Tällöin he saattavat ovat hyvinkin tietoisia siitä, mitä ovat tuona aikana kokeneet ja tunteneet.

Suurin osa miehistä vastasi, että läheiset, joille he olivat kertoneet kokemastaan parisuhdeväkivallasta, olivat tukena ja ottivat miesten kokemukset vakavasti. Ystävien kerrottiin muun muassa olleen henkireikä väkivaltilanteessa. Lisäksi miesten kirjoituksista saattaa huomata positiivisia tunteita liittyen siihen, että ystävät eivät olleet hylänneet heitä näinkään vaikeassa tilanteessa. Tämä kertoo ystävien tuen ja hyväksynnän tärkeydestä. Osa kertoo läheisten auttaneen, mutta esiin nousi kuitenkin se, että pelkkä kuunteleminenkin on tuonut miehille kokemuksen siitä, että läheiset ovat häntä tukeneet.

Osalla läheiset eivät olleet ottaneet väkivaltilannetta vakavasti ja miehet ovat kokeneet jopa vähättelyä heidän lähipiirissään. Kaikista miesten vastauksista ei tiedetä, mistä tekijöistä johtuen miehet ovat kokeneet, että heidän tilannettaan ei ole otettu vakavasti. Monet vastaajista eivät ole antaneet kovinkaan konkreettisia esimerkkejä siitä, miten läheiset ovat tarkalleen ottaen tehneet tai sanoneet, kun miehet ovat kertoneet väkivallasta. Kuitenkin se, että esimerkiksi väkivaltaista parisuhdetta on kehoitettu jatkamaan tai väkivaltaa on pidetty vain harmittomana riitelynä, kertovat siitä, että läheiset eivät olisi pitäneet tilannetta miehelle kovinkaan vaarallisena tai, että tällaista väkivaltaista käytöstä pidetään normaalina osana parisuhdetta.

Joidenkin vastaajien läheisten eivät olleet reagoineet juuri millään tavalla, kun he ovat saaneet kuulla väkivallasta. Tämäkin voi olla seurausta siitä, että ajatuksena

on, ettei tilanne ole miehelle kovinkaan haitallinen ja, että kyllä hän selviää kaikesta huolimatta. Syy reagoimattomuuteen voi olla myös kiinni tilanteesta tai tavasta, jolla mies on kertonut väkivallasta. Nämä tekijät eivät kuitenkaan nouse esille miesten vastauksista, joten näistä pohdinnoista ei ole varmuutta. Reagoimattomuutta voi aiheuttaa myös ihmisten yleinen vaikeus suhtautua toisen ihmisen kertomaan rankkaan kokemukseen, jolla ei välttämättä ole tekemistä sillä, onko kertoja mies vai nainen. Tällainen reagoimattomuus voi jättää kuitenkin kuvan välinpitämättömyydestä miehen kertomaa kohtaan, vaikka kyse saattaakin olla osaamattomuudesta tai vaikkapa kyseisen läheisen omasta traumasta, jolloin asia saatetaan ohittaa.

Läheisten suhtautumisen mittaaminen tässä tutkimuksessa ei ole aukotonta, sillä läheisten suhtautumisesta saatava informaatio on ainoastaan miehiltä tullutta, eikä suoraan läheisiltä saatua. Tutkimustulokset ovat siis täysin sen varassa, miten miehet ovat nähneet läheistensä reagoimisen tai reagoimattomuuden, eikä läheisten tapoja reagoida ja suhtautua miesten kokemukseen todellisuudessa tiedetä. Vääristymiä voi aiheuttaa esimerkiksi miesten virheelliset tulkinnat tilanteesta. Lisätiedon saamiseksi verkkokyselyssä olisi voitu esittää tarkentavia kysymyksiä siitä, mitä läheiset ovat sanoneet tai tehneet, kun heille on kerrottu väkivallasta. Myös läheisten tuen merkityksestä olisi voitu saada hyödyllistä tietoa, jos kyselyssä olisi pyydetty kuvailemaan mitä tunteita ystävien tarjoama tuki tai vastaavasti vähättely tai reagoimattomuus ovat aiheuttaneet. Tästä aiheesta voitaisiin mahdollisesti tehdä jatkotutkimusta, että mikä merkitys läheisen tuella on väkivaltatilanteessa, etenkin kun kyseessä on parisuhdeväkivaltaa kokeneita miehiä.

Tutkimustuloksista nousee vahvasti esille, että väkivallalla olisi yhteys miesten itsetunnon alenemiseen. Miehet sanoittavat asiaa suoraan kirjoituksissaan muun muassa kertomalla muutoksista liittyen heidän itsetuntoonsa. He ovat myös vastanneet suljettuihin kysymyksiin itsetunnon alentuneen. Lisäksi aineistossa on havaittavissa epäsuoria tulkintoja itsetunnosta. Miehet kertovat esimerkiksi omista periaatteista luopumisesta ja oman tahdon menettämisestä mitkä ovat juuri sellaisia seikkoja, joita hyvän itsetunnon omaava ihminen ei ajattelisi tekevän. Osa kuvailee sitä, kuinka väkivallan aiheuttama paine on heidät saanut tai-

pumaan tahdostaan ja tekemään asioita, joita eivät ilman väkivaltaa olisi välttämättä tehneet. Lisäksi riittämättömyyden ja arvottomuuden tunteet ovat täysin yhteydessä heikentyneeseen itsetuntoon. Aineistosta nousi esille yksi mies, joka kertoi kokemuksensa siitä, ettei väkivalta ole vaikuttanut häneen millään tavalla. On siis mahdollista, että parisuhdeväkivalta ei aina vaikuta miesten itsetuntoon tai että sillä ei ainakaan koeta olevan siihen vaikutusta.

Avoimiin kysymyksiin miehet kirjoittivat häpeästä suppeammin verrattuna muiden tutkimuskysymysten aiheisiin. Kuitenkin suljettujen kysymysten mukaan yli puolet vastasi väkivallasta aiheutuneen häpeän tunteita. Se, että häpeän kokemuksia ei noussut niin paljon ilmi miesten kirjoituksissa, voi johtua siitä, että häpeän tunteita ei tunnisteta tai siitä, että tunne kyllä tunnistetaan, mutta siitä ei osata tai haluta kertoa. Mahdollista on myös se, että häpeä ei kuitenkaan ole miesten näkökulmasta heille merkittävin tunne tai tunne, joka on heillä päällimmäisenä mielessä. Häpeää useammin miehet vastaavat väkivallan aiheuttaneen esimerkiksi ahdistusta, katkeruutta ja vihaa, sekä tutkimuskysymyksissäkin olevaa itsetunnon heikkenemistä. Näin ollen häpeä ei ole välttämättä ensimmäinen tunne, jota miehet haluavat vastauksissaan käsitellä ja aihe on sen vuoksi jäänyt teksteissä vähemmälle. Häpeän kokemuksia nousee kuitenkin esille esimerkiksi vastauksissa kysymykseen, miksi miehet eivät ole kertoneet läheisilleen kohtaamasta väkivallasta. Se, että 61 % heistä, jotka eivät olleet kertoneet läheisilleen, ovat valinneet syyksi häpeän, kertoo siitä, kuinka juuri häpeällä olisi yhteys puhumattomuuteen tästä aiheesta.

Vastauksista voidaan tulkita, että parisuhdeväkivallan kokeminen voi olla yleisesti asia, joka aiheuttaa häpeää, mutta se, että uhri on mies ja tekijä nainen ovat asioita, jotka tekevät aiheesta miehille erityisen hävettävän. Tästä kertoo miesten kuvaukset siitä, että väkivallasta ei kerrottu läheisille, koska se olisi ollut kolaus miehisyyteen tai miehet ajattelivat, että heille naurettaisiin. Yksi miehistä koki myös, että ei halunnut kertoa läheisille, koska asia ei hänen mielestään kuulu ulkopuolisille. Tämäkin ajatus voidaan yhdistää häpeään, sillä juuri häpeään liittyy se, että asioita halutaan salata muilta. Todellisuudessa väkivaltaiset teot ovat Suomen rikoslaisissa määritelty rikokseksi, joten asia ei näin ollen ole enää pelkästään parisuhteen osapuolien välinen asia.

Yleisesti väkivalta on aiheuttanut häpeää esimerkiksi siitä syystä, että mies on antanut oman kumppaninsa kohdella itseään väkivaltaisesti tai esimerkiksi siitä, että on luullut kumppanistaan ja heidän suhteestaan jotain aivan muuta, kuin miksi se on muuttunut väkivallan myötä. Näistä asioista ei noussut teksteissä esille sellaisia häpeän tunteita, mitkä liittyisivät juuri parisuhdeväkivaltaa kohdanneena miehenä olemiseen vaan häpeää liittyen itse väkivaltaiseen parisuhteeseen päätyemisestä. Tällaisia häpeän tunteita saattaa siis ilmetä parisuhdeväkivaltaa kohdanneilla henkilöillä heidän sukupuolestaan riippumatta.

8 POHDINTA

Itsetunnon ja häpeän mittaamiseen liittyy haasteita, jotka voivat vaikuttaa tämän tutkimuksen luotettavuuteen. Esimerkiksi Keltikangas-Järvisen (1994) mukaan itsetunnon mittaamiseen haasteena on vastaajien itsearvioinnin virheet. Vaikka nämä ovatkin pohdintoja juuri itsearvioinnin mittaamiseen, voidaan näiden ajatella pätevän myös häpeän kokemusten arvioimiseen. Oma arvio itsetunnosta ei välttämättä vastaa totuutta ja sen voi arvioida joko olevan parempi kuin mitä se todellisuudessa on tai päinvastoin. Vastaaaja voi haluta antaa itsestään myös paremman kuvan. Joskus itsearvioinneissa ihmiset vastaavat myös kyselyyn siten, miten kuvittelevat muiden ihmisten, kuten heidän läheistensä, ajattelevan heistä. (Keltikangas-Järvinen 1994.) Toisaalta vastaaja voi yrittää vastata kyselyyn siten, miten olettaa tutkijan haluavan, että hän vastaisi. Häpeän mittaamisen haasteena voi olla tämän tunteen kieltäminen, koska itse häpeän tunteen kokemista voidaan pitää negatiivisena asiana, josta ei haluta kertoa. Tutkimuksen luotettavuutta kuitenkin lisää osaltaan se, että sekä sisällönanalyysin että määrällisen aineiston tulokset ovat keskenään yhteneviä. Tämä taas vahvistaa tämän tutkimuksen tulosten paikkansapitävyyttä. Määrällisen aineiston analysointiin käytetyt kuviot ja frekvenssit tuovat selkeästi esille tutkimuksen keskeiset tulokset ja kuviot tukevat myös sisällönanalyysin tuloksia.

Tässä opinnäytetyössä huomioitava asia on opinnäytetyön tekijöiden sukupuoli. Tutkimuksen ja tutkimuskyselyn tekijöiden ollessa naisia, jokin sellainen näkökulma on saattanut jäädä huomioimatta, sillä mies saattaisi paremmin ymmärtää miestä. Opinnäytetyön kyselytutkimukseen osallistuneet miehet olivat kohdanneet parisuhteissaan väkivaltaa naisilta, ja he olisivat mahdollisesti kokeneet olonsa turvallisemmaksi vastaamiselle, mikäli kyselyn tekijät olisivat olleet miehiä. Kyselytutkimuksen muoto verkkokyselynä saattoi kuitenkin positiivisesti vastaajien kynnykseen osallistua tutkimukseen. Internetalustoilla tapahtuvan kyselyn ongelmana on kuitenkin vastauksien uskottavuus, sillä vastaajien todenperäisyyttä ei voida samanlailla todeta, kuin esimerkiksi haastatteluissa.

Kyselytutkimuksen tapahtuminen internetalustoilla herättää myös huolen vastaajien henkisestä voinnista kyselyyn vastaamisen jälkeen ja tämä nousikin yhdeksi

eettiseksi kysymykseksi. Tutkimuksen aihe voi herättää vastaajissa hyvinkin voimakkaita tuntemuksia. Silti tätä aihetta on hyvin tärkeä tutkia. Vaikka kyselyyn vastaaminen olikin täysin vapaaehtoista ja sen pystyi keskeyttämään koska vain, olisi kyselyyn kuitenkin ollut hyvä laittaa jonkun auttavan tahon yhteystiedot, mikäli vastaaminen herätti joitain negatiivisia tuntemuksia. Traumaattisten kokemusten läpi käyminen uudelleen olisi myös varmasti palkitsevampaa, mikäli tämä tapahtuisi kasvokkain haastattelutilanteessa. Saman aikaisesti myös kuuluksi tulemisen kokemus vahvistuisi.

Kyselyn tasa-arvoisuutta pohtiessa esiin nostettiin, kuinka kyselyyn ovat voineet vastata vain ne, keillä on saatavillaan internetyhteys. Esiin nousi myös, kuinka kysely tavoitti vain tiettyjen tahojen asiakkaita. Tavoittamattomiin jäivät parisuhdeväkivaltaa kokevat/kokeneet miehet, jotka eivät ole hakeutuneet tietyn avun piiriin, selanneet näiden palveluiden verkkosivuja tai eivät ole löytäneet kyselyä yleisesti tietoa etsiessään. Tästä syystä tällaisen tutkimuksen voisi olla tärkeää tavoittaa myös miehet, jotka eivät ole vielä minkään avun piirissä. Opinnäytetyössä eettisyys on myös huomioitu siten, että kyselyn yhteydessä on lähetetty saatekirje, josta selviää vastaajien säilyminen anonyymina. Saatekirjeessä vastaajat saavat myös tietoja minkälaiseen kyselyyn he ovat vastaamassa ja mihin tutkimuksen vastauksia käytetään. Saatekirjeessä kerrotaan myös, minkälaisia asioita kyselyssä halutaan selvittää.

Tutkimuksen tulokset osoittavat sen, että tätä aihetta olisi selkeästi syytä tutkia enemmän ja vielä isommassa mittakaavassa. Aiheen tutkiminen tuottaa hyödyllistä tietoa miesten kohtaamasta parisuhdeväkivallasta sekä sen aiheuttamista vaikutuksista miesten hyvinvointiin. Jatkotutkimuksia opinnäytetyön pohjalta voitaisiin tehdä esimerkiksi siitä, miten miehille saataisiin kehitettyä juuri heidän tarpeilleen kohdennettuja palveluita parisuhdeväkivallan käsittelyyn. Kehittämisehdotuksena näille palveluille voisi olla myös se, kuinka palvelut voivat vastata naisten tekemän parisuhdeväkivallan erityispiirteisiin. Osa tutkimukseen vastanneista miehistä toi esille myös viranomaistahojen vähättelevää suhtautumista väkivallasta kerrottaessa. Tällaisen suhtautumisen juurisyy olisi tärkeä löytää, jotta palveluita saataisiin kehitettyä turvallisiksi ja luottamusta herättäviksi miesten keskuudessa. Myös miehille kohdennettuja palveluita voisi näiden pohjalta luoda määrällisesti enemmän.

Tämän tutkimuksen aihe osoittautui erittäin tärkeäksi, sillä esille nousi miesten kokeman parisuhdeväkivallan tuomat haasteet ja monimuotoiset vaikutukset. Miesten kirjoituksia saatiin kerättyä hyvin paljon ja osa jouduttiin harmillisesti jättämään pois tuloksista aiheen rajaamisen vuoksi. Miehet kuitenkin toivoivat kirjoituksissaan muutosta niihin odotuksiin miehisyydestä, mitä yhteiskuntamme on pitänyt yllä vuosikymmenien ja jopa vuosisatojen ajan. Jokaisen olisi hyvä pohtia omia asenteitaan tällaisista odotuksista ja ajatusmalleista, jotta myös miehet uskaltautuisivat puhumaan enemmän kokemuksistaan. Yleinen keskustelu aiheesta varmasti lisää ymmärrystä ja hyväksyntää siitä, että myös miehet voivat ja saavat olla herkkiä ja käydä läpi kipeitä tunteita.

Olen asiasta puhunut jälkikäteen ystäväieni kanssa ja tämä on valitettavan yleistä. Miehet kokevat paljon mutta siihen ei saa apua mistään. Ainoastaan naisille on tarjolla apua mutta jos mies kokee se on vain häpeä ja pitää asia niellä.

*On käsittämätöntä, että miehiä pidetään pääsääntöisesti syyllisinä perheväkivaltaan ja ainoastaan fyysinen osuus lasketaan. Henkinen väkivalta mitä olen kokenut, on todella sairasta ja väkevää.
#miehetmyös*

Hieno kysely ja hyvä, että asiaa tutkitaan ja asiasta kirjoitetaan. Ikävä kyllä vieläkin kohtaa ennakkoluuloja, että tarvisi olla jotenkin ns. luuseri, että joutuisi väkivaltaiseen parisuhteeseen.

Koen että tämä kysely on äärimmäisen tärkeä. Tiedän että en ole yksin kokemukseni kanssa.

En tällä halua korostaa tai nostaa jalustalle mitenkään naisten tekemää väkivaltaa, olen kaikkea väkivaltaa vastaan tasapuolisesti -miesten ja naisten harjoittamaa. Mutta on selvää, että miehen kokemaa väkivaltaa jää helpommin näkemättä. Kiitos tästä!

Kiitos että tällainen tutkimus edes on saatettu alulle.

LÄHTEET

Arnocky, S & Vaillancourt, T. 2014. Sex Differences in Response to Victimization by an Intimate Partner: More Stigmatization and Less Help-Seeking among Males. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*

Belfrage, H. Strand, S. Storey, JE. Gibas, AL. Kropp, PR & Hart, SD. 2012. Assessment and Management of Risk for Intimate Partner Violence by Police Officers Using the Spousal Assault Risk Assessment Guide. *Law and human behaviour*. <https://www-jstor-org.libproxy.tuni.fi/stable/pdf/43598495.pdf?reqid=excelsior%3A2cb9e51a599adb741027a02844901cfe>

Carlyle, KE. Scarduzio, JA & Slater, MD. 2014. Media Portrayals of Female Perpetrators of Intimate Partner Violence. *Journal of interpersonal violence*.

Danielsson, P & Salmi, V. 2013. Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012 -Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152609/34_parisuhdevakivalta.pdf?sequence=1

Dunderfelt, T. 2006. Voimavarana itsetuntemus. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Ensi- ja turvakotienliitto. N.d. Kaikki väkivalta on väärin ja ihmisoikeusrikkomus. Tunnista väkivalta. Luettu 18.11.2020. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-vakivalta/>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. E-kirja. Luettu 18.11.2021. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-035-6>

Flinck, A. 2006. Parisuhdeväkivalta naisen ja miehen kokemana. Rikottu lemmenmarja. Akateeminen väitöskirja. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67636/951-44-6709-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Heiskanen, M & Ruuskanen, E. 2010. Tuhansien iskujen maa; Miesten kokema väkivalta Suomessa. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan Kriminaalipolitiikan Instituutti (HEUNI). Julkaisusarja No. 66. Verkkojulkaisu.

Huttunen, O. 2017. Mitä on masennus? Lääkkeet mielen hoidossa. Terveyskirjasto. Duodecim. Luettu 20.5.2021. <https://www.terveyskirjasto.fi/lam00037>

Hyvärinen, S & Hautamäki, J. 2013. Katkaise väkivalta; Lähisuhde- ja perheväkivaltarikoksesta epäillyn ohjaaminen esitutkinnasta väkivaltaa katkaisevaan palveluun. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Kainulainen, S. & Parente-Čapková, V. 2011. Häpeä vähän!: kriittisiä tutkimuksia häpeästä. Turku: UTU.

Kekkonen, J & Sarlin, T & Pekkola, J. 2020. Normaalialia väkivaltaa; Miehet katuväkivallan kokijoina. Premedia Helsinki Oy.

<https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2021/02/Normaalia-vakivaltaa-ra-portti-digi.pdf>

Keltikangas-Järvinen, L. 2017. Hyvä itsetunto. E-kirja. Luettu 8.11.2021. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789510427569>

Lääkäriseura Duodecim. 2021. Depressio. Käypä hoito -suositus. Luettu 10.11.2021. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50023>

Mielenterveyden keskusliitto. N.d.a Masennus. Luettu 9.11.2021. <https://www.mtkl.fi/mika-askarruttaa/yleisia-mielenterveyden-hairioita/masennus/>

Mielenterveyden keskusliitto. N.d.b Väkivalta. Luettu 10.11.2021. <https://www.mtkl.fi/mika-askarruttaa/vakivalta/>

Morgan, M. L. 2008. On shame. New York: Routledge.

Naistenlinja. 2021. Tue läheistä. Luettu 20.10.2021. <https://naistenlinja.fi/tue-laheista/>

Naisen väkivalta. 2017. Nainen väkivallan tekijänä parisuhteessa. Luettu 17.11.2021. https://www.naisenvakivalta.fi/nainen-vakivallan-tekijana-parisuhteessa/?gclid=CjwKCAiA7dKMBhBCEiwAO_crFNkcK9izANwVvEw-FDVL0m0w3h77Gc6XovjbPH9_a67MjxEaCoP0GzRoC70QQAuD_BwE

Nollalinja. N.d. Mikä on väkivaltaa? Luettu 28.05.2021. <https://www.nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/>

Peitsalo, P, Pekkola, J & Sarlin, T. 2017. Vaiettu väkivalta; Miesten kokema väkivalta sekä mahdollisuusavun hakemiseen ja saamiseen. Premedia Helsinki Oy. https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2021/02/Vaiettu-va%CC%88ki-valta_web.pdf

Piispa, M. Heiskanen, M. Kääriäinen, J. Sirén, R. 2006. Naisiin kohdistunut väkivalta 2005. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja. Helsinki. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152455/225_Piispa_Heiskanen_Kaariainen_Siren_2006.pdf

Probyn, E. 2005. Blush: faces of shame. Minneapolis (Minn.): University of Minnesota Press.

Rauhalampi, I. 2019. Lähisuhdeväkivallan maa – miksi suomalainen satuttaa läheistään? Yle. Luettu 12.11.2021. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/01/16/lahisuhdevakivallan-maa-miksi-suomalainen-satuttaa-laheistaan>

Rikosuhripäivystys. N.d. Lähisuhdeväkivalta voi koskettaa jokaista. Luettu 28.05.2021. <https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/lahisuhdevakivalta/>

Senja. N.d. Lähisuhdeväkivallan uhrin kohtaaminen. Luettu 17.11.2021. <https://senjanetti.fi/lahisuhdevakivallan-uhriin-kohtaaminen>

Säävälä, H. 2006. Mies varikolle: apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti.

THL. 2021. Lähisuhdeväkivalta. Luettu 12.09.2021. [https://thl.fi/fi/web/lapset-
nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/lahisuhdevakivalta](https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/lahisuhdevakivalta)

THL. 2020. Väkivallan muodot. Luettu 19.11.2020. [https://thl.fi/fi/web/lapset-
nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/vakivallan-muodot](https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/vakivallan-muodot)

Thomason, K. K. 2018. Naked: the dark side of shame and moral life. New York, NY: Oxford University Press.

Tilastokeskus, Aikuisista perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 76,8 prosenttia naisia, 2020. Luettu 18.11.2020.

https://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html

Tuomi, J. & Anneli, S. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Luettu 28.10.2021. Vaatii käyttöoikeuden. [https://www.e-
library.com/book/9789520400118](https://www.e-library.com/book/9789520400118)

Vakkuri, K. 2005. Vahvista itsetuntoasi. Vaajakoski: BSV Kirja.

Viljamaa, J. 2018. Hirveä häpeä: suomalainen häpeä ja kuinka siitä pääsee eroon. 1. painos. Jyväskylä: Atena.

WHO. N.d. Definition and typology of violence. Luettu 18.11.2020. <https://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

Yle.fi. 29.8.2017. "Älä jää yksin ja puhu jollekin" – Miesten kokema väkivalta on edelleen vaiettu asia Suomessa. Luettu 29.9.2021. [https://yle.fi/uutiset/3-
9802658](https://yle.fi/uutiset/3-9802658)

LIITTEET

1(7)

Liite 1. Verkkokyselylomake

Sivu 1.

Olemme kolme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijaa Tampereen ammatti-korkeakoulusta, jotka tekevät opinnäytetyötä miesten kohtaamasta parisuhdeväkivallasta. Mikäli olet mies ja olet kokenut henkistä, fyysistä, seksuaalista tai taloudellista parisuhdeväkivaltaa ollessasi suhteessa naisen kanssa, kysely on tarkoitettu sinulle.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kerätä tietoa miesten kohtaamasta parisuhdeväkivallasta ja siihen liittyvistä erityispiirteistä. Lisäksi tutkimuksessa halutaan tutkia, millaisia vaikutuksia parisuhdeväkivallalla on miehiin ja millaisia tuntemuksia väkivalta on heissä herättänyt. Tällä pyritään nostamaan miesten kohtaamaa parisuhdeväkivaltaa enemmän yleiseen keskusteluun.

Kyselylomake sisältää sekä suljettuja, että avoimia kysymyksiä. Pakolliset kysymykset on merkitty punaisella tähdellä ja vapaaehtoisissa kohdissa mainitaan, että niihin ei ole pakko vastata.

Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja siihen vastaaminen on täysin luottamuksellista. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömänä ja siihen voi osallistua vain kerran. Kun kysely on suoritettu loppuun, vastauksia ei voi enää muuttaa.

Jokainen vastaus on opinnäytetyömme kannalta merkityksellinen.

Kiitos osallistumisestasi jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin

Sanna Pohjola, Oona Posti ja Minja Seppänen

Vastaaja ohjataan sivulle 2.

Sivu 2.

KYSELYLOMAKE

Taustatiedot

Ikä

Kotipaikkakunta

Tämänhetkinen siviilisäät

- Seurustelusuhde
- Avoliitto
- Avioliitto
- Rekisteröity parisuhde
- Ei suhteessa
- Jokin muu, mikä? _____

Vastaaja ohjataan sivulle 3.

Sivu 3.

Nykyisen parisuhteen kesto

- Alle 3 vuotta
- 3-5 vuotta
- Yli 5 vuotta

Vastaaja ohjataan sivulle 4.

Sivu 4.

Mikä oli parisuhteesi muoto, kun koit parisuhdeväkivaltaa?

Mikäli olet kokenut väkivaltaa useammassa parisuhteessa, voit vastata kohtaan "Jokin muu, mikä?".

- Seurustelusuhde
- Avoliitto
- Avioliitto
- Rekisteröity parisuhde
- Jokin muu, mikä? _____

Onko parisuhteessasi tällä hetkellä väkivaltaa?

- Kyllä
- Ei

Vastaaja ohjataan sivulle 5.

Sivu 5.

Millaista parisuhdeväkivaltaa olet kokenut?

Voit valita useamman vaihtoehdon. Mikäli vaihtoehdoista ei löydy sopivaa, kuvaile omin sanoin kohtaan "Jotain muuta, mitä?"

☐ Väkivallalla uhkailua	☐ Seksuaaliseen kanssakäymiseen pakottamista
☐ Tukistamista	☐ Seksuaalista halventamista
☐ Tönimistä, lyömistä tai potkimista	☐ Seksillä kiristämistä
☐ Raapimista, repimistä tai ravistelu	☐ Seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittamista
☐ Halventamista ja nöyryyttämistä	☐ Painostamista tai kiristämistä
☐ Kontrollointia	☐ Arvostelua ja nimittelyä
☐ Liikkumisen estämistä tai kiinni tarttumista	☐ sosiaalisen kanssakäymisen rajoittamista
☐ Kuristamista	☐ Rahankäytön estämistä
☐ Teräaseella lyömistä tai ampumista	☐ Taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estämistä
☐ Jotain muuta, mitä? _____	

Voit halutessasi avata tähän vielä tarkemmin, millaista parisuhdeväkivaltaa olet kokenut.

Mikäli et halua vastata, voit siirtyä seuraavaan kysymykseen.

Vastaaja ohjataan sivulle 6.

Sivu 6.

Kuinka usein väkivaltaa ilmeni parisuhteessasi?

- Vain kerran
- Useita kertoja
- Toistuvasti
- Jatkuvasti

Milloin olet viimeksi joutunut parisuhdeväkivallan kohteeksi?

- Vuorokauden,
- Viikon,
- Kuukauden,
- Vuoden sisällä.
- Joskus aiemmin.

Vastaaja ohjataan sivulle 7.

Sivu 7.

Minkälaisia seurauksia väkivallasta on aiheutunut?

Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon.

☐ Fyysisiä vammoja tai jälkiä	☐ Vihaa
☐ Ahdistusta	☐ Itsetunnon heikkenemistä
☐ Pelkoa	☐ Katkeruutta
☐ Järkytystä	☐ Huolestuneisuutta
☐ Unettomuutta	☐ Masennusta
☐ Keskittymisvaikeuksia	☐ Syyllisyyttä
☐ Päihteiden liikakäyttöä	☐ Häpeää
☐ Itsetuhoisuutta	☐ Ei seurauksia
☐ Taloudellisia ongelmia	☐ En halua vastata
☐ Jotain muuta, mitä? _____	

Voit halutessasi avata tähän vielä tarkemmin, millaisia vaikutuksia parisuhdeväkivalta on aiheutunut.

Mikäli et halua vastata, voit siirtyä seuraavaan kysymykseen.

Vastaaja ohjataan sivulle 8.

Sivu 8.

Kuinka paljon seuraavat väittämät kuvaavat tuntemuksiasi? (samaa mieltä – eri mieltä)

1. Syytän itseäni siitä, että parisuhdeväkivaltaa tapahtui minulle.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä
2. Minua hävettää, että parisuhdeväkivaltaa tapahtui minulle.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä
3. Minusta tuntuu, etteivät ihmiset ymmärrä mitä minulle tapahtui.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä
4. Minusta tuntuu, että olen kontrollissa omasta elämästäni.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä
5. Minusta tuntuu, että menetin kunnioitusta itseäni kohtaan parisuhdeväkivallan takia.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä
6. Minusta tuntuu, että parisuhdeväkivalta vaikutti negatiivisesti itsetuntooni.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä
7. Minusta tuntuu, että parisuhdeväkivalta on vaikuttanut negatiivisesti myöhempiin parisuhteisiini.
 1. Täysin samaa mieltä 2. Osittain samaa mieltä 3. En osaa sanoa
 4. Osittain erimieltä 5. Täysin eri mieltä

Vastaaja ohjataan sivulle 9.

Sivu 9.

Kerroitko parisuhdeväkivallasta läheisillesi tai ystävillesi?

Kyllä

En -> Jatkaa Sivulle 11

Vastaaja ohjataan sivulle 10.

Sivu 10.

Jos kyllä ->

Miten läheisesi ja/tai ystäväsi reagoivat, kun kerroit heille parisuhdeväkivallasta?

Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon tai kuvailla omin sanoin kohtaan "Jotenkin muuten, miten?"

☐ Ottivat tilanteen vakavasti	☐ Ohjasivat avun piiriin
☐ Olivat tukena	☐ Tarjosivat apua
☐ Vähättelivät väkivaltaa (esim. naureskelu)	☐ Eivät juuri reagoineet
☐ Eivät osanneet auttaa	☐ Syyllistivät tapahtuneesta
☐ Eivät uskoneet	
☐ Jotenkin muuten, miten? _____	

Voit halutessasi kuvailla tarkemmin läheistesi tai ystäväsi tavoista reagoida kertomaasi parisuhdeväkivaltaan.

Mikäli et halua vastata, voit siirtyä seuraavaan kysymykseen.

Vastaaja ohjataan sivulle 11.

Sivu 11.

Jos ei ->

Mitkä olivat tärkeimmät syyt, ettet kertonut tapahtuneesta ystävillesi tai läheisillesi?

Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon ja/tai kuvailla omin sanoin kohtaan "Muu syy, mikä?"

☐ Pelkäsin syyllistämistä	☐ Pelkäsin kostoja
☐ Halusin unohtaa tapahtuman tään	☐ En uskonut, että poliisi pystyy tekemään mitään
☐ En pitänyt tapausta riittävän vakavana	☐ Häpesin tilannetta
☐ Kukaan ei olisi uskonut minua	☐ Asia sovittiin
☐ En halunnut,	

että poliisi puuttuu asiaan Syytin itseäni
 En osaa sanoa Muu syy, mikä? _____

Voit halutessasi kertoa tarkemmin syistä, jotka vaikuttivat siihen, että et kertonut läheisillesi kohtaamastasi parisuhdeväkivallasta.

Mikäli et halua vastata, voit siirtyä seuraavaan kysymykseen.

Vastaaja ohjataan sivulle 12.

Sivu 12.

Mitä muuta haluaisit kertoa liittyen kokemaasi parisuhdeväkivaltaan? Voit kirjoittaa tähän vapaasti kokemuksistasi tai täydentää aikaisempia vastauksiasi.

Voit myös halutessasi antaa palautetta tai nostaa esille asioita, joita kyselyssä ei otettu huomioon.

Vastaaja ohjataan sivulle 13.

Sivu 13.

Kysely on päättymässä. Kun painat "lopetä" painiketta, kysely on ohi, etkä voi enää palata muuttamaan vastauksiasi.

Vastaaja ohjataan sivulle 14.

Sivu 14.

Kiitos osallistumisestasi!

Kysely on suoritettu loppuun.

Voit nyt sulkea ikkunan.

Liite 3. Sisällönanalyysin taulukko 1

Esimerkki sisällönanalyysin taulukoinnista liittyen läheisten suhtautumisesta miesten kokemaan parisuhdeväkivaltaan.

Lainaus	Sisältö	Kategoria	Teema
<i>Majoituin useana yönä muutamana eri kaverin sohvalle. Aina oli paikka mihin paeta kotoa.</i>	Läheisten antama konkreettinen apu	Positiiviset kokemukset läheisten suhtautumisesta	Läheisten suhtautuminen miesten kokemaan parisuhdeväkivaltaan
<i>Yksi kaveri otti asian tosissaan ja auttoi kaikella mahdollisella tavalla.</i>			
<i>Ystävät olivat henkireikä – – Ystävät onneksi evät hylänneet.</i>			
<i>Eniten minua ovat tukeneet henkilöt, jotka tuntevat minut todella hyvin, useiden vuosien ajalta sekä perheeni ja sukuni.</i>			
<i>Läheiset ja ystävät ovat kyllä ymmärtäneet.</i>	Läheisten ymmärrys		
<i>[Läheiset] olivat todella hyvin tukena asiassa ja kuuntelivat eivätkä tuputtaneet liikaa ohjeita. – – Ystäväni tukivat minua todella hyvin ja auttoivat minua hakemaan apua.</i>	Läheisten tuki		
<i>He [Läheiset] tukivat ja kehittivät lähtemään.</i>			
<i>Moni järkyttyi syvästi.</i>	Järkyttyminen	Kokemukset läheisten passiivisesta suhtautumisesta	
<i>Eivät ymmärtäneet, miksi annoin jatkoa.</i>	Ymmärtämättömyys		

2(2)

<i>Useimmat eivät käsitä tilannetta.</i>			
<i>Kukaan ei oikein osannut neuvoa, mitä tehdä tilanteessa.</i>	Neuvottomuus		
<i>Moni kuuntelee, mutta sivuuttaa asian.</i>	Sivuuttaminen		
<i>Eivät reagoineet.</i>	Ei reaktiota	Negatiivinen kokemus läheisten suhtautumisesta	
<i>Osa ystävistäni ei uskonut tai kyennyt näkemään tilanteen vakavuutta.</i>	Epäusko		
<i>[Läheiset] Eivät uskoneet minua, uskoivat vain osittain tai eivät tienneet kumpaa osapuolta uskoa.</i>			
<i>-- , muut joille uskalsin kertoa eivät uskoneet ja käänsivät asian minun syyksi.</i>			
<i>Sitä vaan pidettiin "riitelynä" että kyllä se siitä.</i>	Vähättely		
<i>Ehdotti vielä yrittämään suhdetta naisen käytyä päälleni ja tehtyä suhteessa vaikka mitä sanoen, että ehkä se väkivaltaisuus siitä hälvenee.</i>			
<i>Asiaa vähäteltiin avoimesti, ei otettu tosissaan.</i>			

Liite 4. Sisällönanalyysin taulukko 2

Esimerkki sisällönanalyysin taulukoinnista liittyen parisuhdevälivallan vaikutuksista miehen itsetuntoon.

Lainaus	Sisältö	Kategoria	Teema
<i>Itsetuntoni on aivan tuhoutunut. Vielä 16 vuoden jälkeen näen painajaisia, joiden jälkeen haluan tappaa itseni.</i>	Suora viittaus siihen, että itsetunto on alentunut	Itsetunto alentunut	Parisuhdevälivallan vaikutukset miehen itsetuntoon
<i>Itsetunto meni tuhannen päreiksi hänen toimiensa takia.</i>			
<i>Itsetuntoni oli hyvin matalalla ja huomasin, että purin silloin väärin pahaa oloani silloiseen kämppekaveriini vähättelemällä häntä.</i>			
<i>Koin jatkuvaa riittämättömyyttä ei ollut mitään väliä, kuinka paljon teki, mikään ei vaan riittänyt.</i>	Epäsuora viittaus siihen, että itsetunto on alentunut		
<i>Kaikki menee hyvin, kun olen hiljaa omista tunteistani ja toiveistani ja keskityn hänen tukemiseensa.</i>			
<i>Olen muuttunut sulkeutuneemmaksi ja kadottanut hiljalleen omaa tahtoani, kun kaikesta itselle tärkeästä tulee syyllistetyksi ja oma tila on aina taistelun takana.</i>			

<p><i>Jälkeenpäin tajusin, että minun persoonallisuuteni oli täysin lytätty ja omanarvontuntoni murennettu.</i></p>			
<p><i>Tunne on se et koko elämä/elämäntyöni on murennettu.</i></p>			
<p><i>Hän sai minut tuntemaan, että olen epäonnistunut urallani, kun en vielä ole saavuttanut tarpeeksi, enkä ansaitse paljoa rahaa. – – Hän myönsi itsinkin, että halusi aina muuttaa minua. Tällaisen pyrkimyksen seuraus on että se nakertaa itsetuntoa. Onko minussa jotain väärin? Saisinko seksiä ja hellyyttä enemmän, jos muuttuisin? Millaiseksi minun tulisi muuttua?</i></p>			
<p><i>Arvottomuuden tunne ihmisenä. [Seuraus väkivallasta]</i></p>			
<p><i>Uhkailun, painostuksen ja manipuloinnin seurauksena taivuin hänen tahtoonsa ja tein asioita mitä en normaalisti koskaan tekisi.</i></p>			
<p><i>Nämä eivät vaikuttaneet itsetuntooni millään tavoin. Pysyn kunnossa mielenhallinnan avulla.</i></p>	<p>Suora viittaus siihen, että itsetunto on pysynyt samana</p>	<p>Itsetunto pysynyt samana</p>	

Liite 5. Sisällönanalyysin taulukko 3

Esimerkki sisällönanalyysin taulukoinnista liittyen häpeän rooliin miesten kokemassa parisuhdeväkivallassa.

Lainaus	Sisältö	Kategoria	Teema
<i>Häpeää koen siitä, että annoin kohdella itseäni miten sattuu, kun halusin ymmärtää ja olla luotettava.</i>	Häpeä siitä, miten on antanut toisen kohdella itseään	Yksilöllinen häpeä	Häpeän rooli miehen kohtaamassa parisuhdeväkivallassa
<i>Aluksi suhde tuntui täydelliseltä, lopulta kääntyi helvetiksi. Se oli hävettävää ja uskomatonta.</i>	Häpeä siitä, kuinka suhde ei ollutkaan sitä mitä oli kuvitellut		
<i>Sain hävetä sitä, että halusin seksiä. Vaimo sai minut tuntemaan oloni oudoksi siitä, että pyytelin, suoraan kerjäsinkin intiimiä kanssakäymistä.</i>	Häpeä siitä, että joutuu pyytelemään intiimiä kanssakäymistä kumppanin kanssa		
<i>Kolaus miehisyteen.</i>	Miehen rooliin liittyvä häpeä	Yhteiskunnan luoma miehen rooliin liittyvä häpeä	
<i>No onhan se noloa, ei miehillä ole mitään arvostusta elämässä kuin taloudellinen menestys ja sosiaalinen valta status.</i>			
<i>Yleinen käsitys siitä, että miesten kokemalle parisuhdeväkivallalle lähinnä nauretaan.</i>			
<i>Mielestäni asia ei kuulu ulkopuolisille.</i>	Parisuhdeväkivallasta		